

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra obchodního práva

**VZNIK A ZÁNİK FUNKCE (ČLENA) ORGÁNU KAPITÁLOVÉ
OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI**

**Creation and termination of the position of a member of the governing
body of a limited company**

Diplomová práce

Tereza Hřebejková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.

Datum vypracování a uzavření rukopisu diplomové práce: 25. února 2014

Rok obhajoby diplomové práce: 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, veškeré použité prameny a literatura byly řádně citovány a tato diplomová práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 25. února 2014

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.

Datum vypracování a uzavření rukopisu diplomové práce: 25. února 2014

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Petru Čechovi, LL.M., Ph.D. za inspiraci, odborné rady a připomínky, jež mi poskytl, a tím mi napomohl při zpracování textu této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. VZNIK FUNKCE (ČLENA) ORGÁNU OBCHODNÍ KORPORACE.....	3
1.1. Způsobilost k výkonu funkce	3
1.1.1. Svěprávnost	3
1.1.2. Bezúhonnost	5
1.1.3. Neexistence překážky provozování živnosti	7
1.1.4. Ustanovení § 38l obchodního zákoníku	8
1.1.5. Inkompabilita (neslučitelnost) funkcí.....	10
1.2. Následky nezpůsobilosti k výkonu funkce člena orgánu	11
1.3. Ustavení do funkce člena orgánu ve společnosti s ručením omezeným	12
1.3.1. Vznik funkce člena statutárního orgánu	12
1.3.2. Vznik funkce člena dozorčí rady	17
1.4. Ustavení do funkce člena orgánu v akciové společnosti	17
1.4.1. Volba mezi monistickým a dualistickým systémem vnitřní struktury	17
1.4.2. Vznik funkce člena představenstva v dualistickém systému.....	19
1.4.3. Vznik funkce člena dozorčí rady v dualistickém systému	22
1.4.4. Vznik funkce statutárního ředitele v monistickém systému.....	24
1.5. Právní osoba jako člen orgánu	25
1.6. Kooptace člena statutárního orgánu a člena dozorčí rady	28
1.7. Volba náhradních členů statutárního orgánu a členů dozorčích rad.....	30
1.8. Jmenování soudem	31
1.9. Právní nástupnictví	33
1.10. Závěr – vznik funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti	33
2. ZÁNİK FUNKCE (ČLENA) ORGÁNU OBCHODNÍ KORPORACE.....	35
2.1. Smrt	35
2.2. Uplynutí funkčního období.....	35
2.2.1. Funkční období stanovené zákonem o obchodních korporacích, společenskou smlouvou, stanovami či smlouvou o výkonu funkce.....	35
2.2.2. Funkční období člena jmenovaného soudem, kooptovaného člena, v případě změny volby systému vnitřní struktury	36

2.3.	Odpadnutí podmínek pro výkon funkce	37
2.4.	Zánik obchodní korporace	38
2.5.	Fikce nezvolení	38
2.6.	Vyloučení (nejen) člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce	38
2.6.1.	Diskvalifikace	38
2.6.2.	Diskvalifikační důvody	40
2.6.3.	Diskvalifikace z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku	41
2.6.4.	Diskvalifikace z důvodu opakovaného a závažného porušování péče řádného hospodáře	45
2.6.5.	Výjimky z diskvalifikace	47
2.6.6.	Diskvalifikační doba	48
2.6.7.	Porušení zákazu diskvalifikace	50
2.6.8.	Některé dílčí rozdílnosti britské úpravy CDDA	50
2.7.	Odvolání	52
2.8.	Odstoupení	56
2.9.	Závěr – zánik funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti	60
	Závěr	62
	Abstrakt	64
	Abstract	65
	Seznam českých právních předpisů	66
	Seznam české literatury	67
	Monografie	67
	Články	68
	Seznam české judikatury	69
	Seznam zahraničních předpisů	71
	Seznam zahraniční literatury	71
	Monografie	71
	Seznam zahraniční judikatury	72
	Seznam použitých zkratk	73
	Klíčová slova	74
	Key word	74

Úvod

Dne 1. ledna 2014 vstoupily v účinnost dva významné rekodifikační předpisy, a sice nový občanský zákoník¹ a zákon o obchodních korporacích,² které s sebou přinesly významné změny na poli soukromého práva. Ve své diplomové práci se budu zabývat otázkou vzniku a zániku funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti. Kapitálové obchodní společnosti definuje zákon o obchodních korporacích ve svém ustanovení § 1 odst. 2, kdy kapitálovou obchodní společností je společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Téma vážící se ke kapitálové obchodní společnosti bylo vybráno s ohledem na skutečnost, že právní formy kapitálových obchodních společností zaujímají v prostředí českého právního řádu nejvyšší počet zvolených právních forem k podnikání.³ Rovněž téma vzniku a zániku funkce (člena) orgánu těchto obchodních korporací je dle mého názoru téma velice aktuální, neboť v souvislosti s velkou rekodifikací doznalo několika změn. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích tento zákon o obchodních korporacích zohledňuje zkušenosti evropského obchodního zákonodárství, a to především například práva britského, německého, rakouského, francouzského či švýcarského. Zákon o obchodních korporacích rovněž plně respektuje a zohledňuje komunitární právo,⁴ jak vyplývá z ustanovení § 774 zákona o obchodních korporacích.⁵ Vzhledem k této skutečnosti se ve své diplomové práci budu rovněž věnovat této problematice i z pohledu práva britského. K právní úpravě práva britského či obchodního zákoníku⁶ přihlédnou

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dále jen jako „*nový občanský zákoník*“ nebo „*NOZ*“.

² Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Dále jen jako „*zákon o obchodních korporacích*“ nebo „*ZOK*“.

³ Statistické informace za rok 2013 jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu na [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/60002D8E3E/\\$File/tabnac_122013F.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/60002D8E3E/$File/tabnac_122013F.pdf) a dále pak na http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/0102-13-q4_2013.

⁴ Havel, B. a kol., *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 20, s. 23, s. 24.

⁵ Takovými předpisy jsou například Druhá směrnice Rady 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření či směrnice EP a Rady 2009/101/ES ze dne 16. září 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto osob.

⁶ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dále jen jako „*obchodní zákoník*“.

v případech, kdy to bude dle mého názoru zajímavé, vhodné či účelné pro další výklad problematiky v této diplomové práci.

Cílem této diplomové práce je popsat způsoby vzniku a zániku funkce člena orgánu a poukázat na vybrané dílčí otázky této problematiky, které jsou ve světle rekodifikace buď otázkou zcela novou, nebo rekodifikovanou. Vzhledem ke skutečnosti, že téma této diplomové práce „*Vznik a zánik funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti*“ se mi dle mého názoru zdá býti tématem značně rozsáhlým, byl podrobněji popsán nový způsob zániku funkce tzv. diskvalifikace. V první části textu této diplomové práce se tedy zabývám způsobilostí k výkonu funkce, vzniku funkce ve statutárních orgánech a dozorčích radách, kooptací, ustavení náhradních členů představenstva či dozorčí rady a jmenování člena orgánu soudem. Část textu této diplomové práce je věnována i právnické osobě jako členu orgánu kapitálové obchodní společnosti. Ve druhé části textu této diplomové práce se věnuji zániku funkce (člena) v orgánu, jakým je například (vedle obecných způsobů zániku jako je smrt či uplynutí funkčního období) odvolání či odstoupení. K naplnění tohoto cíle této diplomové práce budu využívat metody komparace, syntézy a analýzy.

V souladu s důvodovou zprávou je v textu této diplomové práce pro zjednodušení užíváno pojmu „*člen orgánu*“.⁷ Pojem „*obchodní korporace*“ je užíván ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona o obchodních korporacích a znamená dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích kapitálovou společnost, tedy společnost s ručením omezeným a akciovou společnost.

⁷ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku ve své konsolidované verzi uvádí, že v ustanovení § 152 odst. 1 dochází ke zjednodušení pojmosloví, neboť se vychází z pojetí, že i unipersonální orgán právnické osoby má svého člena. Nově tak namísto užívání pojmosloví „*orgán právnické osoby nebo jeho člen*“ bude dostatečné užití výrazu „*člen orgánu*“. Eliáš, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. s.128.

1. VZNIK FUNKCE (ČLENA) ORGÁNU OBCHODNÍ KORPORACE

1.1. Způsobilost k výkonu funkce

1.1.1. Svěprávnost

Ustanovení § 152 odst. 2 nového občanského zákoníku stanoví, že: „*Fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby⁸ a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána (dále jen „člen voleného orgánu“⁹), musí být plně svéprávná.*“¹⁰ Ustanovení § 152 odst. 3 nového občanského zákoníku však stanoví, že v případě, kdy se hlavní činnost právnické osoby týká osob nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností, může být zakladatelským právním jednáním¹¹ stanoveno, že členem voleného kolektivního orgánu právnické osoby může být i nezletilá osoba či osoba s omezenou svéprávností.¹² Takto lze postupovat pouze v případě, že účelem této právnické osoby není podnikání. Tato právní úprava se použije nejen na úpravu orgánů statutárních, ale rovněž i pro úpravu orgánů vrcholných, kontrolních či fakultativně založených zakladatelským právním jednáním.¹³ Nový občanský zákoník definuje v ustanovení § 15 odst. 2 fyzickou osobu jako svéprávnou, pokud je způsobilá nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, tedy právně jednat. Podle ustanovení § 30 NOZ se plně svéprávnosti nabývá zletilostí, zletilým se pak člověk stává dovršením osmnáctého roku věku. Dle tohoto ustanovení se člověk rovněž může stát plně svéprávným před nabytím zletilosti, a sice přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. V případě zániku manželství nebo jeho prohlášení za neplatné takto nabytou svéprávnost člověk neztrátí.

⁸ Právnickou osobu definuje ustanovení § 20 NOZ jako organizovaný útvar s právní osobností. Mezi typy právnických osob patří korporace, fundace a ústavy.

⁹ Ustanovení § 152 odst. 2 nového občanského zákoníku zavádí legislativní zkratku „člen voleného orgánu“. Tímto členem voleného orgánu je pak osoba, které vznikla funkce zvolením, jmenováním či jiným povoláním.

¹⁰ Nově může být členem voleného orgánu rovněž i právnická osoba. Z věty druhé ustanovení § 152 odst. 2 NOZ pak vyplývá, že rovněž zástupce právnické osoby, která je členem voleného orgánu jiné právnické osoby, musí být plně svéprávný. Blíže popsáno v kapitole „1.5. Právnická osoba jako člen orgánu“ této diplomové práce.

¹¹ Zakladatelské právní jednání je nový pojem, který rekodifikace používá. Pokud z kontextu nevyplývá jinak, je jím společenská smlouva, zakladatelská listina či stanovy. Zakladatelská smlouva se ruší.

¹² Nezletilá osoba nebo osoba s omezenou svéprávností však nemůže být individuálním voleným orgánem. Zákon o obchodních korporacích ale nepředepisuje podmínku, že v případě kolektivního voleného orgánu musí být alespoň jedna z osob plně svéprávná.

¹³ Svejkovský, J., In: Svejkovský, J., Deverová, L. a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 78.

Naproti tomu britský Companies Act¹⁴ předepisuje jako jednu z podmínek pro výkon funkce directora¹⁵ nižší věkovou hranici, a to sice věkovou hranici věku šestnácti let.¹⁶ Tak tomu však nebylo vždy, britská právní úprava dlouhá léta neměla stanovenou minimální věkovou hranici pro výkon funkce directora. Pravděpodobným důvodem pro stanovení minimální věkové hranice pro výkon funkce directora se mi jeví, jak uvádí Gower,¹⁷ skutečnost, že docházelo k tomu, že výkon funkce byl v rukou osob, které nebylo možné podrobit trestnímu stíhání z důvodu jejich nedostatečného věku. Ustavení do funkce directora je platné i v případě, že je fyzická osoba do funkce ustanovena přede dnem dovršení věku šestnácti let, účinné je však až dovršením tohoto věku.¹⁸ Za podmínek v ustanovení § 158 Companies Act může funkci vykonávat i fyzická osoba, která nedosáhla věku šestnácti let, pokud tak stanoví instituce the Secretary of State ve své vyhlášce.¹⁹ Dřívější právní úprava britského Companies Act předepisovala podmínku maximální věkové hranice pro výkon funkce directora, která byla stanovena dosažením sedmdesáti let věku lidského života.²⁰ Současná platná a účinná právní úprava Companies Act od podmínky maximálního věku pro výkon funkce directora upustila.²¹

¹⁴ Companies Act 2006. Dále jen jako „Companies Act“. Dostupný na internetové adrese: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>. [cit. 10.11.2013]. V textu této diplomové práce bude dále užíváno pro britské označení „section“ české označení „ustanovení §“. V poznámkovém aparátu rovněž i jako „s.“

¹⁵ K definici directorů uvádím: Příslušná právní úprava definici directorů nestanoví, pouze je obecně řečeno v ustanovení § 250 Companies Act, že directorem je osoba v pozici directora, a to bez ohledu na to, jakým názvem je pozice označována. Úprava dále rozlišuje mezi directory „de iure“ a „de facto“. Directorem de iure je pak osoba, která byla ustavena do funkce v souladu se zákonnými podmínkami, s výkonem funkce souhlasila, nenastaly u ní důvody pro diskvalifikaci z funkce a ze své funkce neodstoupila. Directorem de facto je pak takový director, který není directorem de iure. French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. *Mayson, French & Ryan on Company Law*. 25. ed. Oxford: Oxford University Press, 2008. s. 417. V ustanovení § 251 příslušné právní úpravy se rovněž můžeme setkat se „stínovým directorem“, a to v případě, kdy director jedná na základě pokynů a instrukcí stínového directora. Ve většině případů nezáleží na tom, zda se jedná o directora de facto či stínového directora, neboť oba podléhají kontrole a odpovědnosti. Kelly, D.; Hayward, R.; Hammer, R.; Hendy, J. *Business Law*. 6. ed. Oxon, New York: Routledge, 2011. s. 187.

¹⁶ Viz Companies Act 2006. s. 157.

¹⁷ L. C. B. Gower aj. *Gower and Davies' Principles of Modern Company Law*. London. Sweet & Maxwell, 2008. s. 379.

¹⁸ Dignam, A.; Lowry, J. *Company Law*. 6.ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. s. 277.

¹⁹ Instituce the Secretary of State je překládána do českého jazyka jako „ministr důležitého ministerstva“. Chromá, M. *Anglicko český právní slovník. English Czech Law Dictionary*. 2.vydání. Český Těšín: LEDA, spol. s.r.o., 2004. s. 277. V oblasti korporálního práva se jedná především o tzv. ministra obchodu a průmyslu.

²⁰ Morse, G. *Charlesworth & Morse, Company Law*. 15.ed. London: Sweet & Maxwell, 1996. s. 316.

²¹ Sime, S.; Taylor, M. *Company Law in Practice*. 8.ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. s. 83.

1.1.2. Bezúhonnost

Zákon o obchodních korporacích stanoví další podmínky pro výkon funkce člena orgánu, neboť takový člen orgánu musí rovněž splňovat podmínky v ustanovení § 46 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Toto ustanovení předepisuje, že není možné, aby se členem orgánu obchodní korporace stal ten, kdo není bezúhonný ve smyslu živnostenského zákona.²² Dle ustanovení § 6 odst. 2 živnostenského zákona se za bezúhonnou nepovažuje pravomocně odsouzená osoba pro úmyslně spáchaný trestný čin, pokud byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, a to pokud se na ni nepohlíží jako by nebyla odsouzena.²³

K pojmu „bezúhonnosti“ se již soudy vyjadřovaly za účinnosti obchodního zákoníku. Nabízí se tak využít některého z rozhodnutí soudu ze stávající judikatury. Výklad pojmu bezúhonnost podal například Krajský soud v Ostravě ve svém rozsudku ze dne 5. ledna 2006 se sp. zn. 22 Ca 137/2004-24. Tento soud se vyslovil, že trestnými činy rozhodnými pro posouzení, zda došlo ke ztrátě bezúhonnosti definované živnostenským zákonem, nejsou pouze ty trestné činy, jejichž znakem skutkové podstaty je podnikání, tedy trestné činy hospodářské. V tomto sporu žalobce napadl žalovaného, který zamítl odvolání žalobce, na základě něhož bylo žalobci zrušeno živnostenské oprávnění pro provozování živností. Žalobce namítal, že trestné činy vydírání a ublížení na zdraví, za které byl odsouzen, nelze posuzovat v souvislosti s bezúhonností ve smyslu živnostenského zákona, neboť dle žalobce nemají souvislost s podnikáním a rovněž nejsou znakem skutkové podstaty trestného činu. Z předložených spisů však bylo zjištěno, že žalobce se těchto trestných činů dopustil vůči poškozenému, který byl ředitelem společnosti, vůči které byl žalobce věřitelem. Dále bylo z předložených spisů rovněž zjištěno, že žalobce poškozeného fyzicky napadl a požadoval uhrazení dluhu. Krajský soud v Ostravě se v tomto rozhodnutí vyslovil, že je nutné posuzovat souvislost trestného činu s podnikatelskými aktivitami konkrétní osoby a není podstatné, zda je podnikání znakem skutkové podstaty trestného činu.

²² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dále jen jako „živnostenský zákon“.

²³ Platí presumpce bezúhonnosti. Osoba se tedy považuje za bezúhonnou, dokud pravomocným rozsudkem příslušného soudu nebylo rozhodnuto o opaku.

Tento soud uzavřel spor s tvrzením, že nelze považovat podnikatele vymáhajícího své pohledávky, pokud byl za toto jednání pravomocně odsouzen, za bezúhonného.

V dalším rozhodnutí se Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 19. listopadu 2003 se sp. zn. 6 A 128/2002-52 vyslovil, že je bez právního významu pro posouzení bezúhonnosti ve smyslu živnostenského zákona, že trestní zákon byl novelizován. Okresní živnostenský úřad zamítl žádost žalobce o udělení koncese, a to z důvodu toho, že žalobce nesplňoval všeobecnou podmínku provozování živnosti spočívající v bezúhonnosti. Žalobce se obrátil na Ministerstvo průmyslu a obchodu, které však rozhodnutí okresního živnostenského úřadu potvrdilo. Žalobce se u Nejvyššího správního soudu domáhal, že žalovaný (Ministerstvo průmyslu a obchodu) nepřihlédl ke skutečnosti, že skutková podstata trestného činu, za který byl žalobce odsouzen, byla změnou trestního zákoníku zrušena a soud měl podle této změny trestního zákoníku snížit trest i u vykonaných trestů. Žalobce namítal, že žalovaný měl k této skutečnosti přihlédnout a koncesi udělit. Nejvyšší správní soud uzavřel tento spor s konstatováním, že pokud je příslušné ustanovení trestního zákona, z něhož vyplynula ztráta bezúhonnosti, novelizováno poté, kdy rozhodnutí soudu v trestním řízení nabude právní moci a kdy byl trest vykonán, nemění to nic na skutečnosti, že k odsouzení již došlo, pokud se na pachatele nehledí, jako by nebyl odsouzen, popřípadě pokud nebylo pravomocně rozhodnuto o změně výroku o trestu.

Rovněž Nejvyšší soud se vyjadřoval k otázce bezúhonnosti ve smyslu živnostenského zákona. Usnesením ze dne 27. září 2011 se sp. zn. 29 Cdo 4154/2010 Nejvyšší soud odmítl dovolání. Soud prvního stupně rozhodl o výmazu jednatele společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku. Odvolací soud uzavřel, že dovolatelka poskytovala půjčky, jejichž návratnost si zajišťovala kupními smlouvami na nemovitosti, a že toto jednání bylo součástí celého procesu jednání jako podnikatele. Dovolatelka namítala, že skutková podstata trestného činu vydírání nesouvisí s podnikatelskou činností. Za jednu z otázek právního významu, která byla uvedena v dovolání, dovolatelka považovala otázku, zda pro posuzování bezúhonnosti je nezbytné, aby trestný čin, za který byl statutární orgán odsouzen, souvisel se současným předmětem podnikání. K tomuto Nejvyšší soud uvedl, že podstatné pro posouzení podmínky bezúhonnosti je skutečnost, zda byl jednatel pro úmyslný trestný čin související s podnikáním pravomocně odsouzen, ne však skutečnost, zda

v předmětu podnikání, jehož se trestný čin týkal, stále podniká. Nejvyšší soud se v tomto usnesení také vyjádřil k otázce, zda je podstatné, jaký trest soud jednateli za trestný čin uložil, neboť dovolatelka považovala za otázku právního významu i skutečnost, zda může civilní soud svým rozhodnutím, když rozhodne o výmazu jednatelů z obchodního rejstříku, de facto nahrazovat rozhodnutí trestního soudu, který neuložil trest zákazu činnosti. Nejvyšší soud tento případ uzavřel s tvrzením, že pro posuzování bezúhonnosti jednatelů není podstatné, jaký trest soud jednateli za trestný čin související s podnikáním uložil.

Problematiku bezúhonnosti obdobně upravoval i obchodní zákoník, který předepisoval ve svých ustanoveních § 135 odst. 2 v souvislosti s ustanovením § 194 odst. 7 pro společnost s ručením omezeným a dále pak v ustanovení § 194 odst. 7 pro akciovou společnost, že členem představenstva akciové společnosti, (resp. statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným či jeho členem) se může stát pouze osoba, která je bezúhonná ve smyslu živnostenského zákona. Domnívám se, že výše uvedená rozhodnutí těchto soudů, přestože tento výklad byl soudy podán před platností a účinností nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, ve světle těchto rekonstrukcí obdrží. Na podporu tohoto tvrzení uvádím, že při rekonstrukci korporátního práva nedošlo k úplné diskontinuitě, neboť řada ustanovení zákona o obchodních korporacích byla převzata z obchodního zákoníku nebo jen byla mírně upravena.²⁴ Zda tomu tak však skutečně bude, ukáží až soudy ve svém budoucím výkladu.

1.1.3. Neexistence překážky provozování živnosti

Na základě ustanovení § 46 odst. 1 zákona o obchodních korporacích se členem orgánu obchodní korporace nemůže stát ani ten, u koho nastala skutečnost zakládající překážku provozování živnosti.²⁵ Co je překážkou provozování živnosti definuje živnostenský zákon ve svém ustanovení § 8. Odstavec první tohoto ustanovení stanoví, že živnost nemůže být provozována fyzickou nebo právnickou osobou, na jejíž majetek

²⁴ Bělohlávek, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl I. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 34.

²⁵ Shodně tuto problematiku upravoval i obchodní zákoník v ustanovení § 135 odst. 2 v souvislosti s ustanovením § 194 odst. 7 pro společnost s ručením omezeným a dále pak v ustanovení § 194 odst. 7 pro akciovou společnost.

byl prohlášen konkurs.²⁶ Dle odstavce druhého tohoto ustanovení živnost rovněž nemůže být provozována fyzickou nebo právnickou osobou po dobu tří let od právní moci rozhodnutí, kterým byl zamítnut insolvenční návrh z důvodu toho, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Živnost dále nemůže být provozována fyzickou nebo právnickou osobou po dobu tří let od právní moci rozhodnutí, kterým došlo ke zrušení konkursu z důvodu zcela nepostačujícího dlužníkovy majetku pro uspokojení věřitelů. Pátý odstavec tohoto ustanovení pak stanoví, že živnost nemůže být provozována fyzickou nebo právnickou osobou, které byl soudem nebo správním orgánem uložen trest nebo sankce spočívající v zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, a to po dobu, kdy trvá tento zákaz. I. Štenglová a B. Havel si pokládají otázku, zda zrušení živnostenského oprávnění podle ustanovení § 8 odst. 6 živnostenského zákona může být považováno za překážku výkonu funkce.²⁷

1.1.4. Ustanovení § 381 obchodního zákoníku

Na tomto místě považuji za vhodné zmínit ustanovení § 381 obchodního zákoníku, neboť na základě ustanovení § 779 odst. 3 zákona o obchodních korporacích se na určité případy i nyní za účinnosti rekodifikačních předpisů použije úprava obsažená v obchodním zákoníku. Ustanovení § 779 odst. 3 zákona o obchodních korporacích stanoví, že: „*Nastala - li u někoho překážka pro výkon funkce dle ustanovení § 381 obchodního zákona, trvá i po účinnosti zákona o obchodních korporacích.*“ Zákonem o obchodních korporacích byly opět stanoveny překážky pro výkon funkce člena obchodní korporace. Pro zachování kontinuity překážky, která nastala dle ustanovení § 381 obchodního zákoníku, tato překážka na základě ustanovení § 779 odst. 3 ZOK nadále trvá do doby tří let od právní moci rozhodnutí dle § 381 obchodního zákoníku. Pokud by osoba, která by naplnila znaky ustanovení § 381 obchodního zákoníku, byla ustavena do své funkce, tato funkce by ji nevznikla, neboť

²⁶ A to ode dne prodeje závodu na základě jediné smlouvy v rámci zpeněžení majetkové podstaty v době běhu lhůty dané insolvenčním zákonem a dále pak ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu zakládající ukončení provozování závodu, anebo ode dne stanoveného tímto rozhodnutím jako den ukončení provozování závodu. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dále jen jako „*živnostenský zákon*“.

²⁷ Štenglová, I., Havel, B. In: Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 125.

v souladu s ustanovením § 155 nového občanského zákoníku by se hledělo na ustavení tohoto člena, jako by se nestalo.

Obchodní zákoník v tomto ustanovení zakazoval, aby se statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu či jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem, stal ten, kdo vykonával kteroukoliv ze srovnatelných funkcí v právnické osobě, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz. Rovněž také v případě, kdy v insolvenčním řízení byl insolvenční návrh podaný proti takové právnické osobě zamítnut z důvodu nedostatku majetku. Tato překážka působila vůči statutárnímu orgánu, členu statutárního orgánu či členu jiného orgánu, pokud tuto funkci v právnické osobě vykonával alespoň jeden rok před podáním insolvenčního návrhu na majetek této právnické osoby či alespoň jeden rok před okamžikem vzniku povinnosti podat insolvenční návrh. Třetí odstavce ustanovení § 381 obchodního zákoníku stanovil, že tato překážka trvala po dobu tří let ode dne právní moci usnesení, kterým byl zrušen konkurs po splnění rozvrhového ustanovení či proto, že dlužníkům majetek byl zcela nepostačující. Dále pak rovněž i v případě usnesení, kterým byl zamítnut insolvenční návrh z důvodu nedostatku majetku. Obchodní zákoník dále stanovil výjimky z tohoto pravidla a určil, kdy tato překážka odpadá. Jakmile se příslušný orgán dozvěděl o této překážce, byl nucen tuto osobu odvolat, nebo potvrdit její volbu či jmenování. V případech, kdy příslušný orgán nepotvrdil tuto volbu nebo jmenování do tří měsíců ode dne, kdy nastala tato překážka, výkon funkce zanikl, a to posledním dnem lhůty tří měsíců ode dne, kdy nastala tato překážka.

V souvislosti s ustanovením § 381 obchodního zákoníku lze zmínit i rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 6. listopadu 2007 se sp.zn. 7 Cmo 155/2007, který rozhodoval případ, kdy se společnost s ručením omezeným návrhem na zápis změny domáhala zápisu změny své právní formy na akciovou společnost a mimo jiné požadovala i zápis změny bydliště prokuristy. Městský soud v Praze tento návrh zamítl. Tento soud vytýkal, že není doloženo prohlášení prokuristy o splnění požadavků ve smyslu ustanovení § 381 obchodního zákoníku, které požaduje doložit vyhláška č. 250/2005 Sb. ve své části IV., dílu Prokura. Vrchní soud v Praze rozhodl, že ustanovení § 381 obchodního zákoníku se na prokuristu nevztahuje a prokurista nemusí splňovat podmínky dané ustanovením § 381 obchodního zákoníku a dokládat rejstříkovému soudu čestné prohlášení o splnění těchto požadavků. Rovněž uvedl,

že citované usnesení výše zmíněné vyhlášky je v rozporu se zákonem. Vrchní soud v Praze uzavřel případ s konstatováním, že prokura je speciální plná moc. Na jejím základě je prokurista oprávněn ke všem úkonům spojeným s provozem podniku. Prokurista je zmocněncem společnosti a nejedná se o orgán společnosti.

Dle mého názoru je však nutné i upozornit na ustanovení § 153 nového občanského zákoníku, který umožňuje osobě, jejíž úpadek byl osvědčen, aby se v případě, pokud to oznámila tomu, kdo ji do funkce povolává, mohla stát členem voleného orgánu. To neplatí, pokud od skončení insolvenčního řízení uplynuly alespoň tři roky. Osoba, která je členem voleného orgánu, má povinnost oznámit tuto skutečnost bez zbytečného odkladu tomu, kdo ji do funkce povolal. V případě, kdy osoba toto oznámení podle ustanovení § 153 nového občanského zákoníku neučiní, je každý, kdo osvědčí právní zájem, oprávněn se domáhat, aby soud takového člena z funkce voleného orgánu odvolal. To není možné v případě, že ten, kdo tohoto člena voleného orgánu povolal, rozhodl poté, co se dozvěděl o osvědčení úpadku, že má tento člen ve funkci setrvat. Autoři I. Štenglová spolu s B. Havlem jsou však názoru, že je sporné, do jaké míry či zda vůbec lze ustanovení § 153 nového občanského zákoníku vztáhnout na obchodní korporace. Tito autoři uvádějí, že ustanovení § 153 odst. 1, 2 nového občanského zákoníku se na obchodní korporace neuzije, neboť použití této právní úpravy je vyloučeno ustanovením § 46 odst. 1, 2 zákona o obchodních korporacích. Použití ustanovení § 153 odst. 3 nového občanského zákoníku pak nelze dle těchto autorů uplatit proto, že by pozbyla právní úprava v ustanovení § 63 a násl. zákona o obchodních korporacích, která je zvláštní právní úpravou tzv. diskvalifikaci člena statutárního orgánu obchodní korporace, logického smyslu.²⁸

1.1.5. Inkompabilita (neslučitelnost) funkcí

Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 201 odst. 3 upravuje inkompabilitu (neslučitelnost) funkcí. Dle tohoto ustanovení se členem dozorčí rady nemůže stát jednatel společnosti s ručením omezeným nebo jiná osoba oprávněná podle

²⁸ Štenglová, I., Havel, B. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 125.

zápisu ve veřejném (obchodním) rejstříku jednat za společnost (může se jednat o prokuristu).

Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 448 odst. 5 stanoví inkompabilitu (neslučitelnost) funkcí člena dozorčí rady s členem představenstva a jiné osoby oprávněné podle zápisu ve veřejném (obchodním) rejstříku jednat za obchodní korporaci (i zde se může jednat o prokuristu).

1.2. Následky nezpůsobilosti k výkonu funkce člena orgánu

Ustanovení § 155 nového občanského zákoníku stanoví pravidla pro situaci, kdy je člen voleného orgánu (nebo se jím stane) nezpůsobilým členem. Pokud je člen voleného orgánu, který byl povolán, nezpůsobilý, hledí se na jeho povolání do funkce, jako by se nestalo. V případech, kdy člen voleného orgánu po svém povolání do funkce svou způsobilost ztratí, jeho funkce zaniká.²⁹ Ustanovení § 155 zákona o obchodních korporacích pak stanoví povinnost zániku funkce právnické osobě oznámit bez zbytečného odkladu. Způsobilostí³⁰ ve smyslu tohoto ustanovení je myšlena způsobilost dle ustanovení § 152 odst. 2 nového občanského zákoníku, tedy plná svéprávnost.³¹ Další podmínkou způsobilosti je pak naplnění podmínky bezúhonnosti ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 živnostenského zákona a neexistence překážky provozování živnosti dle ustanovení § 8 živnostenského zákona. Nezpůsobilým bude i člen voleného orgánu, který naplňuje znak neslučitelnosti (inkompability) s výkonem jiné funkce či byl diskvalifikován.³²

Odstavec druhý ustanovení § 155 nového občanského zákoníku pak zakotví ochranu práva nabytého v dobré víře, neboť dle tohoto ustanovení pokud by se hledělo na povolání osoby do funkce člena voleného orgánu, jako by se nestalo, nebo bylo by

²⁹ Tato problematika byla shodně upravena pro společnost s ručením omezeným v ustanovení § 135 odst. 2 obchodního zákoníku v souvislosti s ustanovením § 194 odst. 7 obchodního zákoníku a pro akciovou společnost v ustanovení § 194 odst. 7 obchodního zákoníku.

³⁰ J. Svejkovský uvádí, že u některých právnických osob můžou být stanoveny i další podmínky pro způsobilost být členem voleného orgánu. Jako příklad uvádí likvidátora. Ustanovení § 189 odst. 1 NOZ požaduje, aby za likvidátora byla povolána pouze osoba způsobilá být členem statutárního orgánu. Svejkovský, J. In: Svejkovský, J., Deverová, L. a kol. op. cit. sub. 13. s. 86.

³¹ Výjimka je uvedena v ustanovení § 152 odst. 3 NOZ.

³² Viz ustanovení § 63 a násl. ZOK.

takové povolání neplatné, nedotýká se to práva nabytého v dobré víře. Je zde zachována ochrana třetí osoby, která nemůže být informována, že tato osoba je nezpůsobilá k členství ve voleném orgánu. Nový občanský zákoník neřeší, komu v tomto případě náleží tato ochrana. J. Svejkský k této problematice uvádí, že pokud tato skutečnost není řešena, požívá ochrany kdokoliv, kdo v souvislosti s tím, že je zaznamenán nikoliv zákonný postup pro vznik členství ve voleném orgánu, nabyl práva v dobré víře. Zda se ev. práva v tom důsledku pozbytá skutečně budou přičítat těm, kdo je nabývají (byť v dobré víře), bude věcí výkladu soudu.³³

1.3. Ustavení do funkce člena orgánu ve společnosti s ručením omezeným

1.3.1. Vznik funkce člena statutárního orgánu

Z ustanovení § 194 odst. 1 zákona o obchodních korporacích vyplývá, že statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jednatel. Zákon o obchodních korporacích dále v tomto ustanovení rovněž předpokládá, že statutárním orgánem může být i více jednatelů. Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je pak dle ustanovení § 44 odst. 5 zákona o obchodních korporacích každý jednatel, pokud však společenská smlouva neurčila, že více jednatelů bude tvořit kolektivní orgán. Z ustanovení § 152 odst. 1 NOZ vyplývá, že: „*právnícká osoba může mít orgány o jednom členu (individuální) a orgány o více členech (kolektivní)*“.³⁴ Zákon o obchodních korporacích rovněž v ustanovení § 194 odst. 2 připouští možnost, aby ve společenské smlouvě bylo určeno, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán.³⁵ Dle

³³Svejkský, J. In: Svejkský, J., Deverová, L. a kol. op. cit. sub. 13. s. 88.

³⁴Zda bude mít obchodní korporace orgány individuální nebo kolektivní určí příslušná zákonná úprava a nebo zakladatelské právní jednání.

³⁵Před přijetím zákona o obchodních korporacích v právním prostředí nepanoval jednotný názor, zda více jednatelů tvoří kolektivní statutární orgán, a nebo zda každý z těchto jednatelů tvoří samostatný orgán. K tomu, že se jedná o kolektivní orgán se přiklání například I. Pelikánová (Pelikánová, I. In: Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva*. II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 422.). Naproti tomu názor, že se jedná o orgán individuální zastávala například I. Štenglová (Štenglová, I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 459.).

důvodové zprávy se primárně předpokládá, že jednatel bude chápán jako orgán individuální.³⁶

První jednatele jsou určeni zakladateli. Může dojít k uzavření smlouvy o výkonu funkce³⁷ mezi zakladateli a budoucími prvními jednatelem. Společnosti s ručením omezeným se zapisuje do veřejného rejstříku, takovým veřejným rejstříkem bude obchodní rejstřík.³⁸ Tito první jednatele musejí být zaznamenáni již ve společenské smlouvě, neboť dle § 146 odst. 2 písm. b) ZOK společenská smlouva při založení obchodní korporace obsahuje mimo jiné i údaj o tom, kdo byl zakladateli určen jednatelem či jednatelem, popř. i údaj o členech jiných orgánů obchodní korporace, kteří mají být voleni valnou hromadou. Obdobné náležitosti, které jsou předepsány pro společenskou smlouvu, musí obsahovat rovněž i zakladatelská listina.³⁹ Tento údaj lze

³⁶ Důvodová zpráva k tomuto uvádí, že specifikum pravidla, že jednatele netvoří kolektivní orgán, je dáno novou koncepcí kolektivního orgánu dle nového občanského zákoníku. Je však možné, aby je za kolektivní orgán prohlásila společenská smlouva. Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 52. s. 101.

³⁷ Práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu se přiměřeně řídí ustanoveními nového občanského zákoníku o příkazu, jak vyplývá z ustanovení § 59 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. V případě, že byla uzavřena smlouva o výkonu funkce, práva a povinnosti se řídí touto smlouvou. V souvislosti s tím je dle mého názoru vhodné upozornit v reakci na rekodifikaci i na otázku přípustnosti souběhu funkce člena statutárního orgánu a zaměstnance. K této problematice se vyjadřoval například B. Havel. K souběhu při organizaci správy dochází v okamžiku, kdy je výkon více činností v rukou jedné osoby. Takový souběh funkcí se jeví v určitých případech jako nezakázaný. Zákon totiž v případě, že se některý z typů souběhů jeví jako nežádoucí, takový souběh výslovně zakáže. Na řadu pak přichází aplikace zásady „co není zakázáno, je dovoleno“. Případ souběhu funkce člena statutárního orgánu a zaměstnance považuje B. Havel za možný. (Havel, B. *Obchodní korporace ve světle proměn*. Praha: Nakladatelství Auditorium, 2010. s. 96.). Tento souběh byl však opakovaně v rozhodnutích Nejvyššího soudu popsán jako nežádoucí (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. června 2009 se sp.zn 29 Cdo 2008/2007). Rovněž i za účinnosti zákona o obchodních korporacích se B. Havel vyslovil, že takový souběh by možný byl. (Havel, B. *Glosa o svobodě. Co se starými souběhy. A jak s novými?* Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html> [cit. 19.12.2013]). Problematice souběhu funkce člena statutárního orgánu s postavením zaměstnance se rovněž věnoval i P. Čech, který uvedl, že je přesvědčen, že pokud by byl soudy za účinnosti zákona o obchodních korporacích připuštěn souběh, pak pouze tak, že pracovní poměr bude jen na ta plnění, ke kterým člen orgánu není povinen na základě smlouvy o výkonu funkce. (Čech, P., *Souběhy funkcí zpět do neznáma. Právní rádce*. 2013. č. 10. s. 28.) Obchodní zákoník novelou účinnou od 1. ledna 2012 ve svém ustanovení § 66d takový souběh funkcí umožnil. V původním návrhu zákona o obchodních korporacích bylo toto ustanovení převzato, zákonem obchodních korporací však bylo vypuštěno.

³⁸ V důsledku rekodifikace úpravu obchodního rejstříku již nenalezneme v zákoně upravující obchodní korporace (tedy v zákoně o obchodních korporacích), jak tomu bylo v obchodním zákoníku. Od 1. ledna 2014 vstoupil v účinnost zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Dále jen jako „zákon o veřejných rejstřících“. Obchodní rejstřík je upraven v ustanovení § 42 a násl.

³⁹ Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 11 a násl. upravuje jednočlennou obchodní korporaci. Je tak připouštěna možnost, aby kapitálovou obchodní korporaci založil jediný zakladatel a mohla mít

po vzniku společnosti s ručením omezeným a po splnění vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit.⁴⁰ Rovněž i nový občanský zákoník ve svém ustanovení § 123 odst. 1 stanoví, že zakladatelské právní jednání určí, jaký má právnická osoba orgán a jak se vytváří.

Volba dalšího jednatele či jednatelů náleží do působnosti valné hromady, která je založena ustanovením § 190 odst. 2 písm. c) ZOK.⁴¹ Ustanovení § 146 odst. 1 písm. g) zákona o obchodních korporacích předepisuje povinnost, aby společenská smlouva obsahovala údaj o počtu jednatelů. Obchodní zákoník tuto problematiku upravoval odlišně, neboť ve svém ustanovení § 110 nestanovil povinnost, aby společenská smlouva obsahovala i údaj o počtu jednatelů, což s sebou v praxi přinášelo spoustu problémů. Vrchní soud v Praze se k této problematice vyjadřoval ve svém usnesení ze dne 20. února 2009 se sp. zn. 7 Cmo 530/2008. Uvedl, že v případě, kdy nebyl uveden počet jednatelů ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným, je tento počet jednatelů dán počtem prvních jednatelů. Tento soud se v předmětném usnesení vyjadřoval i k otázce počtu jednatelů v případě, kdy je počet jednatelů sice určen, avšak neurčitě. Konstatoval, že je nutné, aby „*přesný počet jednatelů byl jednoznačně určitelný*“ a rovněž musí být uveden dostatečně určitým způsobem, aby kdykoliv v průběhu existence společnosti bylo možné zjistit, zda jsou obsazeny funkce všech jednatelů, tedy kolik funkcí je obsazeno a kolik nikoli. Dle tohoto soudního výkladu nebylo možné, aby počet jednatelů byl určen například takto: „*jeden až tři*“.

Neurčila – li valná hromada jinak, stává se zvolená osoba členem statutárního dnem přijetí usnesení o jeho zvolení.

V případě rozhodování o volbě jednatelů valná hromada rozhodne prostou většinou hlasů přítomných společníků. Tento princip rozhodování je zákonem

jediného společníka. Zákon o obchodních korporacích zapracoval rovněž i předpisy Evropské unie, jak vyplývá z ustanovení § 774. Předpisem pro problematiku společnosti s ručením omezeným s jediným společníkem je pak směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/102/ES ze dne 16. září 2009 v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem.

⁴⁰ Viz ustanovení § 146 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

⁴¹ V případě, kdy má společnost s ručením omezeným jediného společníka, funkce jednatele vzniká písemným rozhodnutím tohoto jediného společníka.

o obchodních korporacích stanoven dispozitivně, neboť společenská smlouva může stanovit jinak.⁴²

Na základě ustanovení § 175 ZOK je možné ve společnosti s ručením omezeným využívat rozhodování per rollam, pokud tuto možnost nevyloučila společenská smlouva. Je tak možné, aby oprávněná osoba ke svolání valné hromady zaslala návrh rozhodnutí na adresu uvedenou v seznamu společníků a nebo způsobem, který určila společenská smlouva.

V souladu s ustanovením § 178 ZOK mohou být jednatele společnosti s ručením omezeným zvoleni kumulativním hlasováním. B. Havel uvádí, že tento princip hlasování je známý především z amerického práva, jako příklad uvádí stát Delaware.⁴³ Využívat princip kumulativního hlasování je však možné pouze v případě, že tato možnost byla stanovena ve společenské smlouvě. Pro účely kumulativního hlasování se počet hlasů společníka na základě ustanovení § 179 ZOK zjistí tak, že počet hlasů, kterými společník nakládá na valné hromadě, je znásoben počtem volených míst členů orgánu obchodní korporace. Pokud se volí jednatele či členové dozorčí rady (za předpokladu, že byla zřízena), zjišťuje se pro účely kumulativního hlasování počet hlasů společníka pro každý orgán odděleně. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení dále stanoví, že při tomto hlasování je společník oprávněn použít všechny své hlasy nebo jejich libovolný počet jen pro určitou osobu nebo pro určité osoby, a zároveň se zjišťuje počet hlasů společníka pro každý orgán odděleně, tento princip kumulativního hlasování spočívá ve skutečnosti, že společník může dělit své hlasy mezi jednotlivé kandidáty na člena statutárního orgánu či dozorčí rady, je-li zřízena. Nelze však, aby přenášel své hlasy mezi různými orgány obchodní korporace. Dle důvodové zprávy je kumulativní hlasování možností některých společníků, aby byli zvýhodněni. Jedná se zpravidla o zvýhodnění menšinových společníků. Tito zvýhodnění společníci pak mají možnost více ovlivnit volbu statutárního nebo jiného orgánu.⁴⁴ Domnívám se tedy, že zavedení kumulativního hlasování by pro některé společnosti s ručením omezeným mohlo znamenat tu skutečnost, že se pro případné menšinové investory stanou obchodní

⁴² Viz ustanovení § 170 ZOK.

⁴³ Havel, B. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekonstrukce. *Obchodněprávní revue*. 2011. č. 12, s. 351.

⁴⁴ Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 99.

korporací zajímavou. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že zavedením tohoto principu hlasování může docházet ke konfliktům mezi většinovými a menšinovými společníky uvnitř obchodní korporace. Nelze však opomenout skutečnost, že vzhledem k tomu, že kumulativní hlasování je výhodné spíše pro menšinové společníky a znevýhodňuje tak majoritní společníky a musí být připuštěno společenskou smlouvou, lze předpokládat, že zavedení tohoto principu hlasování do obchodní korporace nebude tak časté. Tento princip hlasování umožňuje při hlasování o volbě člena orgánu obchodní korporace taktizovat. V případech, kdy tento princip kumulativního hlasování bude v obchodních korporacích zaváděn, bude dle mého názoru prostor majoritních společníků pro taktizování značně veliký. Zákon o obchodních korporacích se totiž výslovně nevyjadřuje k tomu, zda takové hlasování musí proběhnout tajně či veřejně. Bude tak čistě na obchodní korporaci, jaký princip kumulativního hlasování zvolí (za předpokladu naplnění zásady uvedené v ustanovení § 1 odst. 2 NOZ), přičemž obchodní korporace bude moci rovněž určit, v jakém pořadí se bude o jednotlivých kandidátech do příslušného orgánu obchodní korporace hlasovat či zda nejdříve budou hlasovat majoritní nebo menšinoví společníci. Domnívám se, že v případech, kdy majoritní akcionáři tento princip hlasování připustí, bude ve společenské smlouvě rovněž často stanoveno, že bude zvolen princip kumulativního hlasování veřejný a současně bude určeno, že minoritní společníci hlasují jako první. Dle mého názoru při takto zvolených principech kumulativního hlasování již dále nic nebrání tomu, aby majoritní společníci při volbě člena příslušného orgánu taktizovali. Rovněž se domnívám, že takto zvolený princip kumulativního hlasování může v konkrétních případech vést k tomu, že minoritní společníci ve výsledku své hlasování neprosadí vůbec.

Valná hromada společnosti s ručením omezeným je usnášeníschopná, pokud jsou přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů. Ustanovení § 169 zákona o obchodních korporacích umožňuje, aby společenská smlouva stanovila jiný počet přítomných společníků pro usnášeníschopnost. Nepřihlíží se však k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo.

1.3.2. Vznik funkce člena dozorčí rady

Dozorčí rada se v případě společnosti s ručením omezeným zřizuje na základě ustanovení § 201 zákona o obchodních korporacích fakultativně, a to v případech, kdy tak stanoví společenská smlouva nebo jiný právní předpis.⁴⁵ Pokud je dozorčí rada ustavena, působnost volit její členy valnou hromadou je založena § 190 odst. 2 písm. c) zákona o obchodních korporacích. K počtu členů dozorčí rady společnosti s ručením omezeným se oproti počtu členů dozorčí rady akciové společnosti⁴⁶ zákon o obchodních korporacích nevyjadřuje. Pokud tedy dozorčí rada byla zřízena, počet členů dozorčí rady by měl být uveden ve společenské smlouvě.

Volba členů dozorčí rady je provedena shodně jako v případě členů statutárního orgánu, a sice v souladu s ustanovením § 170 ZOK prostou většinou hlasů přítomných společníků, pokud společenská smlouva nestanovila jinak. Pro volbu členů dozorčí rady je rovněž možno využít principu kumulativního hlasování, jak vyplývá z ustanovení § 178 a násl. ZOK.

1.4. Ustavení do funkce člena orgánu v akciové společnosti

1.4.1. Volba mezi monistickým a dualistickým systémem vnitřní struktury

Zákon o obchodních korporacích ve svých ustanoveních dává možnost zakladatelům zvolit mezi jednostupňovým a dvoustupňovým systémem řízení vnitřní struktury akciové společnosti.⁴⁷ Zakladatelé tak mohou při zakládání obchodní korporace zvolit dualistický systém řízení vnitřní struktury s orgány představenstva a dozorčí rady, či monistický systém, kde systém řízení vnitřní struktury je koncentrován

⁴⁵ L. Lochmanová upozorňuje na skutečnost, že pokud by se v textu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích pojmem „zákon“ rozuměl jen zákon a pojmem „právní předpis“ každý zákon nebo jiný právní předpis odlišný od nového občanského zákoníku či zákona o obchodních korporacích, pak by mohlo (muselo) být zřízení dozorčí rady společnosti s ručením omezeným založeno i nařízením vlády nebo vyhláškou ministerstva. Lochmannová, L. In.: Bělohlávek, A. J. a kol. op. cit. sub. 24. s. 886.

⁴⁶ Ustanovení § 448 odst. 1 ZOK předepisuje, že pokud stanovy neurčily jiný počet členů dozorčí rady, pak má tato dozorčí rada tři členy.

⁴⁷ Dualistický systém je typický v právu německém, rakouském či nizozemském. Monistický pak např. pro Francii, Španělsko či Velkou Británii. Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 600.

do jednoho orgánu akciové společnosti, a to sice správní rady.⁴⁸ Údaj o tom, jaký systém vnitřní struktury byl zakladateli zvolen, musí být uveden ve stanovách.⁴⁹ Později může dojít ke změně volby již vybraného systému vnitřní struktury změnou stanov na základě ustanovení § 397 zákona o obchodních korporacích. Zákon o obchodních korporacích se nevyjadřuje k tomu, jak takovou změnu provést. Je tedy nutné výslovně uvést, jaký systém byl zvolen, či pouze ve stanovách uvést příslušné orgány? Dle J. Dědiče a J. Lasáka je možné obojí.⁵⁰ Lze do jisté míry předpokládat, že zákonodárci upřednostňují dualistický systém vnitřní struktury, neboť ustanovení § 396 odst. 3 zákona o obchodních korporacích stanoví, že v případě pochybností platí, že byl zvolen dualistický systém. Domnívám se, že možnost změny volby systému vnitřní struktury dává příležitost obchodní korporaci, aby tak lépe reagovala na její hospodářskou situaci, a v návaznosti na své ekonomické výsledky systém vnitřní struktury kdykoliv změnila. Je však třeba uvést, že změna tohoto systému vnitřní struktury s sebou ponese dle mého názoru vysoké finanční náklady a v praxi by nemusela být pro obchodní korporaci častá změna volby systému vnitřní struktury výhodná, a bude tak k ní docházet za existence obchodní korporace zřídka. Je třeba si rovněž uvědomit, že v případě, kdy se obchodní korporace rozhodne ke změně volby systému vnitřní struktury, měla by počítat i s časovým faktorem provázejícím tuto změnu, neboť dochází k organizačním a personálním změnám. Taková změna systému vnitřní struktury bude v prostředí velkých obchodních korporací jistě procesem organizačně náročným a tato obchodní korporace by se měla na tuto případnou změnu volby systému předem důkladně připravit, aby přechod mezi těmito systémy vnitřní struktury byl co nejvíce plynulý. V opačném případě, domnívám se, by se tato změna volby systému vnitřní struktury mohla projevat nejen v problémech souvisejících s faktickou organizací obchodní korporace, ale rovněž by tato změna volby mohla mít i za následek určitý dočasný hospodářský výkyv obchodní korporace. Lze se však na druhou stranu rovněž domnívat, že v případě vhodně zvolené volby systému vnitřní struktury, může tato volba přinést obchodní korporaci značnou úsporu finančních (potažmo i časových) nákladů na její organizaci.

⁴⁸ J. Dědič s J. Lasákem uvádějí, že česká konstrukce monistického systému, kde je statutární ředitel obligatorní orgán s vlastní působností, vzbuzuje pochybnosti, zda jde čistě o monistický systém. Dědič, J., Lasák, J. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č. 3. s. 65.

⁴⁹ Viz ustanovení § 250 odst. 2 písm. f) zákona o obchodních korporacích.

⁵⁰ Dědič, J., Lasák, J. In. Dědič, J., Lasák, J. op. cit. sub. 48.

Dvoustupňová a jednostupňová struktura řízení není v našem právním řádu úplnou novinkou, neboť ještě před účinností zákona o obchodních korporacích byla tato možnost upravena v případě evropské akciové společnosti.⁵¹ J. Lasák uvádí, že v případě zvolení jednostupňového systému řízení vnitřní struktury, který je tvořen pouze jedním orgánem, lze předpokládat, že „*takové řízení bude méně nákladné a bude tak využíváno především začínajícími podnikateli*“.⁵² Obchodní zákoník dosud umožňoval vnitřní strukturu řízení akciové společnosti založit na modelu dualistickém, a to tedy zřízením představenstva a dozorčí rady.

Dualistický a monistický systém řízení vnitřní struktury se vyznačuje odlišnostmi ve svých strukturách orgánů obchodní korporace. Oba systémy musí však zajistit, aby docházelo k plnění totožných úkolů. V souvislosti s tím je v zákoně o obchodních korporacích přijato ustanovení § 456, které stanoví, že představenstvem je podle okolností rozuměn statutární ředitel nebo jiný orgán s obdobnou působností. Dozorčí radou se pak dle tohoto ustanovení rozumí správní rada, předseda správní rady nebo jiný kontrolní orgán s obdobnou působností.

1.4.2. Vznik funkce člena představenstva v dualistickém systému

Na základě ustanovení § 435 odst. 1 zákona o obchodních korporacích je představenstvo statutárním orgánem. První členy představenstva určí zakladatelé. Tito první členové budou vymezeni ve stanovách, jak vyplývá z ustanovení § 250 odst. 3 písm. f) zákona o obchodních korporacích, přičemž tento údaj může být na základě ustanovení § 250 odst. 4 zákona o obchodních korporacích po vzniku akciové společnosti a po splnění vkladové povinnosti ze stanov vypuštěn.⁵³ Shodně tak upravuje i nový občanský zákoník ve svém ustanovení § 123 odst. 1, který stanoví, že zakladatelské právní jednání obsahuje též údaj o tom, kdo jsou první členové statutárního orgánu. V případě, kdy členy představenstva volí dozorčí rada, domnívám

⁵¹ Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE).

⁵² Lasák, J. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 12, s. 46.

⁵³ Obchodní zákoník rozlišoval dva typy založení akciové společnosti. Prvním bylo založení bez veřejné nabídky akcií, kdy první členové představenstva byli určeni zakladateli. Druhým typem bylo založení s veřejnou nabídkou akcií, kdy první členové představenstva byli určeni na ustavující valné hromadě dle ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku.

se, že první členové představenstva budou voleni těmi osobami, které byly zvoleny do dozorčí rady zakladateli.

V souladu s ustanovením § 438 odst. 1 zákona o obchodních korporacích další členy představenstva volí valná hromada.⁵⁴ Toto ustanovení rovněž umožňuje, aby stanovy určily, že členy představenstva volí dozorčí rada (na rozdíl od obchodního zákoníku nově nemusí být rovněž určen způsob takové volby).⁵⁵ Stanovy rovněž mohou určit, že představenstvo bude mít odlišný počet členů, než který předepisuje zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 439 odst. 1, a sice představenstvo má dle tohoto ustanovení tři členy. Nově je tak možné, aby představenstvo mělo pouze jednoho člena⁵⁶ i v případě akciové společnosti s více než jedním akcionářem.⁵⁷ Obchodní zákoník předepisoval ve svém ustanovení § 194 odst. 3, že představenstvo musí mít nejméně tři členy, výjimka byla stanovena pouze pro akciovou společnost s jediným akcionářem. Změna této úpravy jistě povede k menším provozním nákladům a lze předpokládat, že se zjednoduší i rozhodování představenstva.

Představenstvo volí svého předsedu na základě ustanovení § 439 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.⁵⁸ Předsedu si volí orgán sám, jak mimo jiné vyplývá i z ustanovení § 44 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Volba předsedy představenstva tak nenáleží do působnosti valné hromady, jak vyplývá z ustanovení § 421 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.⁵⁹

⁵⁴ Působnost valné hromady volit členy představenstva je založena ustanovením § 421 odst. 2 písm. e) zákona o obchodních korporacích.

⁵⁵ V případech členů představenstva volených dozorčí radou, je možné, že by mohlo docházet ke konfliktu spočívajícím na skutečnosti, že by valná hromada neschválila smlouvu o výkonu funkce jako výraz nesouhlasu volby člena představenstva dozorčí radou. Na tyto případné rozpory však zákonodárce pamatuje v ustanovení § 438 odst. 2 ZOK. V souladu s tímto ustanovením dozorčí rada schválí rovněž i smlouvy o výkonu funkce. Tento princip byl zakotven již v ustanovení § 194 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁵⁶ Individuální orgány předpokládá i ustanovení § 152 nového občanského zákoníku.

⁵⁷ Zvláštní zákon však může stanovit i výjimky. I. Štenglová uvádí, že pro představenstvo penzijního fondu je stanovena dolní hranice počtu členů, a sice nejméně pět členů. Štenglová, I. In.: Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 699.

⁵⁸ V případě volby předsedy se vede spor o tom, zda je možné založit působnost valné hromady k volbě tohoto předsedy stanovami. Viz podrobněji kapitola „1.4.3. Vznik funkce člena dozorčí rady v dualistickém systému“ této diplomové práce.

⁵⁹ Valná hromada nemůže volit předsedu tohoto orgánu, neboť si nemůže vyhradit rozhodování těch případů, které do její působnosti nebyly svěřeny zákonem o obchodních korporacích a nebo stanovami, jak vyplývá z ustanovení § 421 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

V případě volby členů představenstva (a členů dozorčí rady) valnou hromadou zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 361 umožňuje akcionáři uplatňovat návrhy a protinávrhy k záležitostem zařazeným na pořad valné hromady.⁶⁰ Ustanovení § 407 odst. 1 písm. d) ZOK pak předepisuje, aby v případě návrhu osoby jako člena orgánu obchodní korporace, byla tato skutečnost uvedena na pořadu valné hromady. Dle ustanovení § 363 ZOK má akcionář právo uplatnit své návrhy i před uveřejněním pozvánky na valnou hromadu. Pokud byl tento návrh doručen nejpozději sedm dní před konáním valné hromady (a tato záležitost bude na pořadu valné hromady), představenstvo takový návrh uveřejní společně se svým stanoviskem a pozvánkou na valnou hromadu. Lhůta sedmi dní může být stanovami zkrácena. Pokud by byl návrh doručen později než ve lhůtě sedmi dní (resp. ve lhůtě dané stanovami), pak se na tyto případy obdobně užije ustanovení § 362 ZOK. Představenstvo v tomto případě oznámí akcionářům (a to způsobem stanoveným zákonem obchodních korporací či stanovami) znění návrhu akcionáře, pokud však nebyl tento návrh doručen ve lhůtě kratší než dva dny před konáním valné hromady. Výjimkou by rovněž bylo, pokud by náklady na oznámení tohoto návrhu byly v hrubém nepoměru k významu této záležitosti (či pokud by text obsahoval více než sto slov).

Na základě ustanovení § 418 zákona o obchodních korporacích mohou stanovy nově připustit rozhodování per rollam. V tomto případě osoba oprávněná ke svolání valné hromady zašle ostatním akcionářům návrh rozhodnutí. P. Čech je však k této možnosti skeptický, neboť z hlediska povahy akcionářských práv a jejich výkonu na valné hromadě, je vyloučeno, aby „*takové hlasování proběhlo, aniž bude hrozit jeho úspěšné napadení akciovou minoritou*“.⁶¹

Valná hromada o volbě členů představenstva rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů. Na základě ustanovení § 415 zákona o obchodních korporacích je možné, aby stanovy určily, že vyžadují jinou většinu k volbě členů představenstva. V případech, kdy členy představenstva volí dozorčí rada, se na jejich hlasování použije ustanovení § 449 odst. 2 ZOK. Dozorčí rada tak bude hlasovat o volbě členů

⁶⁰ Podle obchodního zákoníku mohli navrhopvat před konáním valné hromady volbu člena orgánu ti akcionáři, kteří byli k jejímu svolání oprávněni nebo menšinová akcionáři. Na valné hromadě pak mohli podat návrh všichni přítomní akcionáři.

⁶¹ Čech, P. A.s. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012. č. 5. s. 24.

představenstva většinou přítomných členů dozorčí rady. Stanovy mohou určit vyšší počet hlasů přítomných členů dozorčí rady k přijetí rozhodnutí.

Rovněž i v případě akciové společnosti je možné využít kumulativního hlasování na základě ustanovení § 354 a násl. zákona o obchodních korporacích. J. Lasák uvádí, že zákon o obchodních korporacích zavedl princip kumulativního hlasování v akciové společnosti po vzoru práva státu Delaware.⁶²

Valná hromada je usnášeníschopná na základě ustanovení § 412 ZOK za přítomnosti akcionářů vlastnících akcie se jmenovitou hodnotou nebo počtem přesahujícím třicet procent základního kapitálu. Stanovy mohou určit jinak. Nepřihlíží se k akciím nebo zatímním listů bez hlasovacího práva nebo pokud nelze hlasovací právo podle zákona o obchodních korporacích vykonávat.

Neurčí – li usnesení o zvolení jinak, stává se zvolená osoba členem orgánu dnem přijetí usnesení o jeho zvolení.

1.4.3. Vznik funkce člena dozorčí rady v dualistickém systému

Členové dozorčí rady jsou voleni valnou hromadou, jak vyplývá z ustanovení § 421 odst. 2 písm. f) zákona o obchodních korporacích. K otázce počtu členů dozorčí rady zákon o obchodních korporacích shodně určuje i pro dozorčí radu jako pro představenstvo, když v ustanovení § 448 odst. 1 ZOK stanoví, že pokud stanovy neurčily jinak, má dozorčí rada 3 členy. V souladu s podstatou dozorčí rady a pro zajištění výkonu nezávislé kontrolní činnosti by však měla dozorčí rada vždy tvořit kolektivní orgán.⁶³ Členy dozorčí rady volí valná hromada rovněž i na základě ustanovení § 448 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

Nově tedy dozorčí rada může mít pouze jednoho člena. Obchodní zákoník předepisoval v ustanovení § 200 odst. 1, že dozorčí rada musela mít nejméně tři členy,

⁶² Lasák, J. In.: Lasák, J. op. cit. sub. 52.

⁶³ Vaněčková, V. In.: Hejda, J.; Čáp, Z.; Jahelka, P.; Josková, L.; Vaněčková, V. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha a.s., 2013. s. 513.

příčemž počet jejich členů musel být dělitelný třemi. Zákon o obchodních korporacích nově nepředpokládá participaci zaměstnanců na dozorčí radě, jak tomu bylo v obchodním zákoníku.⁶⁴ Ten v ustanovení § 200 odst. 1 stanovil povinnost, aby členy dozorčí rady volila valná hromada, a to ze dvou třetin. Zbývající jednu třetinu pak volili zaměstnanci společnosti, pokud tato společnost měla víc než 50 zaměstnanců v pracovním poměru na pracovní dobu, která přesahovala polovinu týdenní pracovní doby stanovené zákoníkem práce⁶⁵ v první den účetního období, v němž se valná hromada, která volila členy dozorčí rady, konala. Stanovy mohly určit vyšší počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci. Obchodní zákoník však tuto možnost omezil, neboť počet členů volených zaměstnanci nesměl překročit počet členů dozorčí rady volených valnou hromadou. J. Lasák se domnívá, že tato úprava vedla některé podnikatele k tomu, aby pro své podnikání využívali společnost s ručením omezeným, namísto aby podnikali prostřednictvím akciové společnosti.⁶⁶

V souvislosti s tím, že zákon o obchodních korporacích již nově nepředepisuje povinnost participace zaměstnanců na dozorčích radách v českém právním prostředí vyvstala otázka, zda zákon o obchodních korporacích kodeterminaci (právo zaměstnanců volit své zástupce do orgánů obchodní korporace) pouze nepředpokládá, či zda ji přímo vylučuje.⁶⁷ P. Čech se přiklání k variantě výkladu zákona o obchodních korporacích, který účast zaměstnanců na dozorčích radách akciových společností umožňuje.⁶⁸ Opačného názoru je I. Štenglová společně s P. Hampel, kteří se domnívají, že možnost, aby se zaměstnanci účastnili na dozorčích radách je nově zákonem o obchodních korporacích vyloučena. I. Štenglová uvádí, že konstituování orgánů obchodních korporací je zařazeno mezi statusové otázky ve smyslu ustanovení

⁶⁴ Dle důvodové zprávy ochrana zaměstnanců prostřednictvím dozorčí rady se nepovažuje za nutný standard. Z pohledu korporálního práva se zaměstnanec chápe jako věřitel. Zvýšená ochrana se pak přisuzuje spíše navazujícím předpisům a předpisům z oblasti sociálně-právní. Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 178.

⁶⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ Lasák, J. In.: Lasák, J. op. cit. sub. 52.

⁶⁷ Tato problematika byla nastíněna například v internetovém článku Daniela Pospíšila „*Kodeterminace: Mohou být zaměstnanci po rekodifikaci stále zastoupeni v dozorčích radách?*“ ze dne 4. února 2014 dostupném na internetové adrese: <https://www.obczan.cz/clanky/kodeterminace-mohou-byt-zamestnanci-po-rekodifikaci-stale-zastoupeni-v-dozorcich-radach>. [cit. 12.2.2014].

⁶⁸ Čech, P. *Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva?* Právní rádce. 2013. č. 11. s. 34.

§ 1 odst. 2 nového občanského zákoníku.⁶⁹ P. Hampel pak k tomuto uvádí, že: „*dozorčí radu zásadně volí valná hromada*“.⁷⁰ Domnívám se, že pokud by v českém právním prostředí bylo možné účast zaměstnanců na dozorčích radách stanovami připustit, tato možnost by si jistě našla své příznivce. V rámci současných tržních konkurenčních podmínek na trhu pracovních sil by tato možnost jistě mohla být dalším z prvků, které by obchodní korporace nabízely za účelem přilákání a potažmo získání nových pracovních sil oproti jiným obchodním korporacím, které by tuto možnost svým zaměstnancům neumožnily.

Rovněž jako představenstvo i dozorčí rada volí svého předsedu na základě ustanovení § 448 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Předsedu si volí orgán sám, jak mimo jiné vyplývá i z ustanovení § 44 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Volba předsedy představenstva tak nenáleží do působnosti valné hromady, jak vyplývá z ustanovení § 421 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.⁷¹ I. Štenglová však uvádí, že lze uvažovat o tom, zda může být založena působnost valné hromady k volbě tohoto předsedy stanovami.⁷² S tímto nesouhlasí P. Čech, který k této věci uvádí, že zatímco volba členů dozorčí rady jinými osobami než valnou hromadou je právním řádem na více místech výslovně předvídána, v otázce volby předsedy orgánu výlučně členy tohoto orgánu je kategorický. P. Čech tuto skutečnost pokládá i za věc zásad upravených v ustanovení § 2 odst. 1 NOZ a uvádí, že nelze diktovat orgánu zvenčí bez výslovné opory v zákoně, kdo bude jeho předsedou.⁷³

1.4.4. Vznik funkce statutárního ředitele v monistickém systému

V souladu s ustanovením § 457 zákona o obchodních korporacích má správní rada tři členy, stanovy však mohou určit odlišný počet členů správní rady. Je tedy možné, aby správní rada měla pouze jednoho člena. V takovém případě bude jediný

⁶⁹ Štenglová, I. In.: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 709.

⁷⁰ Hampel, P. In.: Bělohávek, A. J. a kol. In.: op. cit. sub. 24. s. 1887.

⁷¹ Valná hromada nemůže volit předsedu tohoto orgánu, neboť si nemůže vyhradit rozhodování těch případů, které do její působnosti nebyly svěřeny zákonem o obchodních korporacích a nebo stanovami, jak vyplývá z ustanovení § 421 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

⁷² Štenglová, I. In.: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 709. (Pro případ předsedy představenstva viz komentář v této publikaci na str. 699.).

⁷³ Čech, P. In.: Čech, P. op. cit. sub. 68.

člen správní rady vykonávat současně i funkci předsedy správní rady. Správní rada volí svého předsedu na základě ustanovení § 461 odst. 1 ZOK, přičemž předsedou správní rady může být pouze fyzická osoba.⁷⁴

Statutárním orgánem akciové společnosti při volbě monistického systému vnitřní struktury je statutární ředitel, jak vyplývá z ustanovení § 463 zákona o obchodních korporacích. Je otázkou, zda může být v monistickém systému vnitřní struktury ustaveno více statutárních ředitelů. J. Dědič s J. Lasákem se domnívají, že specifická českého monistického systému možnost více statutárních ředitelů vylučuje.⁷⁵ Statutárním ředitelem, jak vyplývá z ustanovení § 463 odst. 2 ZOK, se může stát pouze fyzická osoba, která splnila podmínky pro členství v představenstvu. V případě ustavení statutárního ředitele do své funkce zde vyvstává otázka, kdo statutárního ředitele do funkce jmenuje. V zákoně o obchodních korporacích dochází k rozporu, neboť statutární ředitel je dle ustanovení § 463 odst. 1 zákona o obchodních korporacích „*jmenovaný správní radou*“. Naproti tomu ustanovení § 421 odst. 2 písm. e) dává působnost volby statutárního ředitele do působnosti valné hromady, a to v případě, že stanovy neurčí, že tato působnost náleží dozorčí radě. I. Štenglová k tomuto uvádí, že jde zřejmě o diskrepanci, která byla způsobena dodatečným zpracováním připomínek a z povahy monistického systému a z logiky věci plyne, že statutárního ředitele jmenuje správní rada.⁷⁶

1.5. Právnícká osoba jako člen orgánu

Přijetím nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích došlo k výrazné změně oproti dosavadní právní úpravě v obchodním zákoníku v souvislosti s tím, že byla výslovně zakotvena možnost pro právnickou osobou stát se členem voleného orgánu obchodní korporace. Za platnosti a účinnosti obchodního zákoníku bylo možné, aby se právnická osoba stala členem orgánu pouze v případě statutárního orgánu osobní

⁷⁴ Viz ustanovení § 461 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

⁷⁵ Dědič, J., Lasák, J. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č. 4. s. 97.

⁷⁶ Štenglová, I. In.: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 723.

společnosti v souladu s § 76 odst. 3 obchodního zákoníku, popřípadě likvidátorem v souvislosti s § 71 odst. 1 obchodního zákoníku.⁷⁷

Shodně tomu tak je i v právní úpravě directorů obsažené v Companies Act, kde rovněž právnická osoba může vykonávat funkci directora.⁷⁸ Pouze však za předpokladu, že je splněna podmínka daná ustanovením § 155 odst. 1 Companies Act, které předepisuje, že společnost musí mít nejméně jednoho directora, který bude fyzickou osobou.

Možnost, aby vedle fyzických osob byla členem voleného orgánu obchodní korporace rovněž právnická osoba připouští ustanovení § 154 nového občanského zákoníku a ustanovení § 46 odst. 3 zákona o obchodních korporacích. Právnická osoba se může stát členem voleného orgánu, pokud to zákon nevyloučí.⁷⁹ Výjimku z tohoto obecného pravidla stanoví zákon o obchodních korporacích, který neumožňuje, aby se členem voleného orgánu obchodní korporace stala právnická osoba v souvislosti s ustanovením § 461 odst. 2, když stanoví, že předsedou správní rady akciové společnosti může být jen fyzická osoba, a dále pak v souvislosti s ustanovením § 463 odst. 2, kdy statutárním ředitelem akciové společnosti může být pouze fyzická osoba splňující podmínky pro členství v představenstvu, které předepisuje zákon o obchodních korporacích. Další výjimkou z tohoto obecného pravidla může rovněž stanovit zvláštní právní předpis, kterým je například zákon o bankách,⁸⁰ který v ustanovení § 8 odst. 4 vyloučí, aby členem statutárního orgánu, dozorčí rady, popřípadě správní rady banky mohla být právnická osoba. Dále pak zákon o obecně prospěšné společnosti,⁸¹ který v ustanovení § 9a stanoví, že ředitelem obecně prospěšné společnosti může být pouze fyzická osoba. Právní úprava nestanoví žádné požadavky na právní formu, kterou by měla mít právnická osoba, pokud by se měla stát členem voleného orgánu obchodní korporace. Autoři J. Dědič s J. Lasákem zastávají názor, že členem voleného orgánu může být jakákoliv právnická osoba z hlediska její formy, a to například jiná obchodní korporace, spolek, státní podnik, ale rovněž i uzemní

⁷⁷ Dědič, J.; Lasák, J. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace-vybrané otázky (1.část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č.11-12. s. 305.

⁷⁸ Sime, S.; Taylor, M. In.: op. cit. sub. 21. s. 83.

⁷⁹ Například podle návrhu nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti může být jednatelem pouze fyzická osoba.

⁸⁰ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

samosprávný celek nebo Česká republika či dokonce zahraniční právnická osoba s vnitřními poměry upravenými jiným právním řádem než právním řádem České republiky.⁸²

Je-li sjednána smlouva o výkonu funkce, pak smluvními stranami jsou obchodní korporace a právnická osoba, která se má stát členem voleného orgánu, nikoliv přímo fyzická osoba jako zástupce. Právnická osoba, která má být členem voleného orgánu totiž musí mít svého způsobilého zástupce, jak vyplývá z ustanovení § 154 nového občanského zákoníku. Zákonodárce upřednostňuje, aby právnickou osobu, která je členem voleného orgánu, zastupovala fyzická osoba na základě smluvního zastoupení, neboť pouze v případě, že takového zástupce není, zastupuje právnickou osobu, která je členem voleného orgánu, člen jejího statutárního orgánu, jak vyplývá z ustanovení § 154 nového občanského zákoníku.

Z ustanovení § 154 vyplývá, že pro zástupce právnické osoby na základě smluvního zastoupení je stanovena podmínka, aby byl fyzickou osobou. Naproti tomu toto ustanovení stanoví, že „*jinak právnickou osobou zastupuje člen jejího statutárního orgánu*“ a není již stanovena podmínka, že člen statutárního orgánu této právnické osoby musí být osobou fyzickou. J. Dědič s J. Lasákem upozorňují na možnost multiplikace, kdy nad sebou bude řada právnických osob, kdy tyto právnické osoby budou mít ve svých statutárních orgánech další právnické osoby. Zároveň uvádějí, že v souvislosti s ustanovením § 154 nového občanského zákoníku bude nutné, aby tato právnická osoba zmocnila fyzickou osobu k zastupování, či aby právnickou osobu zastupoval člen statutárního orgánu, kterým bude fyzická osoba. Tito autoři se domnívají, že se vždy bude muset najít zástupce právnické osoby, který bude fyzickou osobou.⁸³ Domnívám se, že tuto skutečnost by bylo možné podpořit argumentem, že z povahy věci vyplývá, že při zastupování právnické osoby dochází běžně k situacím, kdy je bezpochyby nutné, aby zástupce mohl naplnit požadavek osobní fyzické přítomnosti, jako je například účast na jednání příslušného orgánu. Rovněž vzhledem ke skutečnosti, že důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku uvádí,⁸⁴ že koncepce právnických osob v novém občanském zákoníku vychází z fikce, kdy právnické osoby nejsou reálně

⁸² Dědič, J.; Lasák, J. In.: Dědič, J.; Lasák. op. cit. sub.77.

⁸³ Dědič, J.; Lasák, J. In.: Dědič, J.; Lasák. op. cit. sub. 77.

⁸⁴ Eliáš, K. a kol. In.: Eliáš, K. a kol. op. cit. sub. 7. s. 77.

existujícími osobami a slouží potřebám fyzických osob, se domnívám, že vždy bude muset být nalezena fyzická osoba, která bude zástupcem osoby právnické na základě smluvního zastupování či zákonného.

Fyzickou osobu jako svého zástupce zmocní člen statutárního orgánu, neboť z ustanovení § 163 NOZ vyplývá, že statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, která není zakladatelským právním jednáním, zákonem či rozhodnutím orgánu veřejné moci svěřena jinému orgánu. Dále pak ustanovení § 164 odst. 1 NOZ dává statutárnímu orgánu pravomoc zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech. Dle J. Dědiče a J. Lasáka lze uvažovat o tom, že zakladatelským právním jednáním může být rozhodnutí o volbě zástupce právnické osoby v orgánu obchodní korporace svěřeno do rozhodovací působnosti jiného orgánu právnické osoby, a to typicky kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu, ledaže by se praxí dospělo k názoru, že volba zástupce právnické osoby je v podmínkách obchodní korporace rozhodnutím o obchodním vedení.⁸⁵

Nový občanský zákoník ve spojitosti se zákonem o obchodních korporacích stanoví stejné požadavky pro způsobilost k výkonu funkce pro zástupce právnické osoby, která je členem voleného orgánu, jako pro člena voleného orgánu, který je fyzickou osobou, jak vyplývá z ustanovení § 46 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

1.6. Kooptace člena statutárního orgánu a člena dozorčí rady

Dalším ze způsobu vzniku funkce člena v orgánu společnosti s ručením omezeným (resp. akciové společnosti) může být tzv. kooptace. Na základě ustanovení § 194 odst. 2 ZOK v souvislosti s ustanovením § 444 odst. 1 ZOK⁸⁶ může nově (na rozdíl od úpravy společností s ručením omezeným v obchodním zákoníku) společenská smlouva určit, že v případě, kdy počet jednatelů tvořících kolektivní orgán neklesne pod polovinu, může statutární orgán sám jmenovat své náhradní členy. Podmínkou, aby

⁸⁵ Dědič, J.; Lasák, J. In.: Dědič, J.; Lasák. op. cit. sub.77.

⁸⁶ Důvodová zpráva uvádí, že ustanovení, která byla v obchodním zákoníku pouze v oblasti akciového práva, se nově objevují z důvodu větší přehlednosti i v části zákona o obchodních korporacích, která se zabývá společností s ručením omezeným. Havel, B. a kol. In.: Havel, B a kol. op. cit. sub. 4 s. 101. Zde však najdeme výjimku v podobě odkazu ustanovení § 194 odst. 2 zákona o obchodních korporacích na ustanovení § 444 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

počet členů neklesl pod polovinu, je tak zachována usnášeníschopnost upravená v ustanovení § 156 odst. 1 NOZ a je tedy možné přijmout potřebné rozhodnutí. V takovém případě není nutné, aby byla svolána valná hromada a zákon o obchodních korporacích tak dává možnost, aby náhradní jednatelé byli ve své funkci do dalšího zasedání valné hromady. I v případě akciové společnosti je možné, aby vznikla funkce člena představenstva kooptací za podmínek stanovených v ustanovení § 444 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Kooptovat (na rozdíl od obchodního zákoníku) bude nově možné i členy představenstva volené dozorčí radou.⁸⁷ I. Štenglová nepovažuje možnost založit kooptaci členů orgánu ve stanovách v případech, kdy člena představenstva volí dozorčí rada za významnou, neboť dozorčí radu lze svolat mnohem operativněji.⁸⁸ Dle J. Dědiče není možné provést kooptaci člena představenstva, nezvolila-li valná hromada všechny členy představenstva.⁸⁹ Kooptovat je možné i v případě členů dozorčích rad na základě ustanovení § 454 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

Kooptovaný člen musí být potvrzen ve své funkci na nejbližším zasedání valné hromady (popřípadě na nejbližší schůzi dozorčí rady v případech, kdy členy představenstva volí dozorčí rada). Příslušné orgány by měly mít zájem na tom, aby došlo k řádnému zvolení jejich člena, a tak by měly co nejdříve svolat valnou hromadu (resp. schůzi dozorčí rady) za účelem zvolení jejich nového člena. Tento postup však není povinný a příslušný orgán tak může vyčkat do termínu řádné valné hromady. Vzhledem k neurčitému výkladu úpravy kooptace v obchodním zákoníku, kdy nebylo jasné, zda funkční období kooptovaného člena počíná běžet již ode dne volby statutárním orgánem, či až ode dne potvrzení ve funkci, je nově upraven okamžik počátku běhu funkčního období člena orgánu, který byl kooptován. Funkční období kooptovaného člena začíná běžet až potvrzením v jeho funkci.⁹⁰ Je výslovně stanoveno,

⁸⁷ Zákaz kooptovat členy představenstva volených dozorčí radou vyplývá z poslední věty ustanovení § 194 odst. 2 obchodního zákoníku, který předepisoval, že stanovy mohly určit, že představenstvo, jehož počet členů zvolených valnou hromadou neklesl pod polovinu, mohlo jmenovat náhradní členy do příštího zasedání valné hromady. J. Broulík se domnívá, že důvodem zákazu kooptovat členy představenstva volených dozorčí radou je skutečnost, že zasedání dozorčí rady se konají častěji než zasedání valné hromady a jsou spojena s menšími náklady. Broulík, J. Kooptace člena dozorčí rady. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 11-12. s. 319.

⁸⁸ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 705.

⁸⁹ Dědič, J. In.: Dědič, J. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 1. vydání. III. Díl, Praha: Polygon. 2002. s. 2411.

⁹⁰ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 705.

že doba výkonu funkce náhradního člena statutárního orgánu a dozorčí rady není započítávána do doby výkonu funkce člena statutárního orgánu či dozorčí rady.⁹¹

Toto ustanovení považuji za velice účelné, neboť pokud by měly být svolávány valné hromady velkých společností s ručením omezeným (resp. akciových společností) pouze pro dočasnou volbu např. pouze jednoho člena příslušného orgánu, lze si představit, že tento princip by s sebou nesl spoustu finančních nákladů na administrativní a faktické zajištění tohoto zasedání valné hromady, které by jinak tato obchodní korporace využila jiným způsobem. Navíc lze tak dosáhnout obsazení konkrétního místa mnohem operativněji, neboť svolání příslušného orgánu lze uskutečnit jistě rychleji než svolání valné hromady.

1.7. Volba náhradních členů statutárního orgánu a členů dozorčích rad

Zákon o obchodních korporacích také nově umožňuje v druhém odstavci ustanovení § 444 v souvislosti s § 194 odst. 2 ZOK, aby společenská smlouva (resp. stanovy) určila náhradníky a současně určila i jejich pořadí, v jakém se budou náhradníci ujímat své funkce v případě, kdy zanikne účast některého ze statutárního orgánu. Volba náhradníků je možná i v případě členů dozorčích rad na základě ustanovení § 454 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

Obchodní zákoník se k této věci nevyjadřoval, ale ani ji nevylučoval, jak uvádí J. Dědič nebo I. Rada.⁹² Možnost ve společenské smlouvě (resp. stanovách) určit, v jakém pořadí se náhradníci budou ujímat své funkce považuji rovněž za velice účelnou, neboť je to možnost pro obchodní korporaci si předem stanovit, kdo konkrétní bude členem statutárního orgánu v případě neočekávané situace, kdy dojde k zániku účasti některého člena statutárního orgánu. Je tak předem známo, kdo tím členem statutárního orgánu bude. Obchodní korporace má možnost svého náhradníka zvolit předem po předchozí úvaze a není nucena urychleně reagovat na vzniklou situaci, kdy výkon funkce není obsazen. V tomto ustanovení lze dle mého názoru spatřovat

⁹¹ Viz ustanovení § 194 odst. 2 ZOK, ustanovení § 444 odst. 1 ZOK a ustanovení § 454 odst. 1 ZOK.

⁹² Dědič, J. In.: Dědič, J. a kol.: op. cit. sub. 89. s. 2412. A dále pak Rada, I. In.: Rada, I. a kol. *Jednatelé s.r.o., představenstvo a.s.* 2. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 31.

i posílení právního základu pro možnost obchodní korporace, aby si sama předem zajistila ochranu před případnými nepříznivými situacemi, neboť dle ustanovení § 195 odst. 1 ZOK (resp. 435 odst. 2 ZOK) přísluší statutárnímu orgánu obchodní vedení obchodní korporace a pouze tento statutární orgán je oprávněn rozhodovat o určitých otázkách a nikdo není oprávněn udělovat tomuto statutárnímu orgánu pokyny týkající se obchodního vedení, jak stanoví § 195 odst. 1, 2 zákona o obchodních korporacích (resp. 435 odst. 3 ZOK).⁹³ Obchodní korporace by dle mého názoru měla mít možnost svůj statutární orgán zvolit s dostatečným časovým předstihem pro případy, kdy zánik funkce člena statutárního orgánu nenastane z důvodů ležících na straně obchodní korporace, jakým může být například smrt člena statutárního orgánu či jeho odstoupení. Nadto bych ještě ráda uvedla, že ne vždy společníci (resp. akcionáři) chtějí, aby náhradníky volil sám statutární orgán (resp. dozorčí rada), jak tomu je v případě kooptace. Zde tak mají možnost, aby si sami rozhodli o náhradnících dle svého uvážení.

Náhradníkovi vzniká účast okamžikem zániku funkce některého z členů orgánu. K počtu náhradníků se zákon o obchodních korporacích nevyjadřuje. I. Štenglová k tomuto uvádí, že pokud by bylo náhradníků více, mělo by být určeno i jejich pořadí. V opačném případě nemůže zánikem funkce předchozího člena vzniknout, ledaže by současně zanikla funkce stejného nebo vyššího počtu členů než je počet náhradníků.⁹⁴

1.8. Jmenování soudem

V souladu s ustanovením § 198 odst. 1 zákona o obchodních korporacích (resp. ustanovením § 443 ZOK a dále pak ustanovením § 453 ZOK) je příslušný orgán povinen zvolit do jednoho měsíce (resp. do dvou) nového člena statutárního orgánu (resp. člena dozorčí rady), v případě, že dojde ke smrti člena statutárního orgánu (resp.

⁹³ V souladu s § 195 odst. 2 zákona o obchodních korporacích (resp. 435 odst. 3 ZOK) tím není dotčeno ustanovení § 51 odst. 1 ZOK, které stanoví, že pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace. To však neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.

⁹⁴ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 705. s. 715.

člena dozorčí rady), odstoupení, odvolání nebo jiného ukončení jeho funkce (např. uplynutím funkčního období či ztrátou podmínek pro výkon funkce).

Pokud nedojde ke zvolení nového člena statutárního orgánu (resp. člena dozorčí rady) ve lhůtě jednoho měsíce (resp. dvou) a příslušný orgán není schopen plnit své funkce⁹⁵ z výše uvedených důvodů,⁹⁶ zákon o obchodních korporacích stanoví sankční opatření pro prodlení s tímto zvolením. Není dostačující, aby došlo ke svolání valné hromady v této lhůtě. Je pak věcí soudu,⁹⁷ aby jmenoval nového člena tohoto statutárního orgánu (resp. člena dozorčí rady), a to na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. Takovou osobou může být společník, akcionář či člen představenstva nebo dozorčí rady a nebo například prokurista.

Soudem jmenovaný člen příslušného orgánu není ve své funkci na neomezenou dobu. Soud takového člena příslušného orgánu jmenuje do doby, než bude zvolen nový člen statutárního orgánu. Do doby než uplyne lhůta jednoho (resp. dvou) měsíců, není soud oprávněn obchodní korporaci zrušit nebo nařídit její likvidaci. Po uplynutí této lhůty je soud oprávněn takovou obchodní korporaci zrušit i bez návrhu.

Ke jmenování člena do příslušného orgánu je nezbytné, aby s tímto jmenováním tento budoucí člen příslušného orgánu souhlasil.⁹⁸ Na základě zákona o obchodních korporacích již není možné jmenovat akcionáře (resp. společníka) jako člena statutárního orgánu bez jeho souhlasu, jak tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku, neboť se neuplatní právní úprava likvidace spolku.⁹⁹

⁹⁵ Například pokud nebude dostatek členů příslušného orgánu k naplnění podmínky usnášeníschopnosti či pokud nebude člena statutárního orgánu, který byl oprávněn k jednání, či pokud více členů statutárního orgánu jednalo společně a těchto členů není.

⁹⁶ Z ustanovení § 198 odst. 3 ZOK vyplývá, že nebyl-li zvolen nový jednatel v předepsané lhůtě, pak příslušný soud jmenuje na návrh nového jednatele. Není zde výslovně stanovena podmínka, že „*orgán není schopen plnit své funkce*“. V případě statutárního orgánu s více členy, který netvoří kolektivní orgán, by se pravděpodobně užila analogie a podmínka neschopnosti plnit své funkce by se užila i na tyto případy a soud by tak nejmenoval vždy nového jednatele v případech, kdy by sice nebyl zvolen nový jednatel, ale statutární orgán by byl schopen plnit své funkce.

⁹⁷ Tímto soudem je krajský soud, v jehož obvodu má obchodní korporace sídlo. Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 704. s. 714.

⁹⁸ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 387, s. 704, s. 714.

⁹⁹ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 378. s. 705.

1.9. Právní nástupnictví

Jedním ze způsobů vzniku funkce člena v orgánu obchodní korporace je případ právního nástupnictví. Ustanovení § 445 odst. 1 zákona o obchodních korporacích stanoví, že v případě zániku právnické osoby s právním nástupcem,¹⁰⁰ která je členem představenstva, se stává členem představenstva její právní nástupce, pokud stanovy neurčily jinak. Na základě ustanovení § 445 odst. 2 ZOK se obdobně použijí ustanovení § 443 a 444 ZOK i v případě zániku právnické osoby, která je členem představenstva, s likvidací. Pro případ společnosti s ručením omezeným se použije ustanovení § 198 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Právní nástupce se stává členem statutárního orgánu ke dni vzniku nové právnické osoby.

V případě právního nástupnictví se tedy takto postupuje v situaci, pokud stanovy (resp. společenská smlouva) neurčily jinak (pokud by se tak stalo, pravděpodobně by se mohla uplatnit obdobně úprava obsažená v ustanovení § 443 a ustanovení § 444). Možnost vyloučení právního nástupnictví ve stanovách považují za velice užitečnou. Mám za to, že si lze představit situaci, kdy se takto členem statutárního orgánu stane i právnická osoba, která by se za jiných okolností tímto členem statutárního orgánu nestala, neboť v tomto případě se totiž jedná o právnickou osobu, která do své funkce nebyla nikým vybrána a její funkce tak vznikla ze zákona.

1.10. Závěr – vznik funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti

Zákonem o obchodních korporacích a novým občanským zákoníkem jsou dány podmínky pro výkon funkce člena orgánu, jakými je plná svéprávnost (ustanovení § 152 odst. 3 NOZ stanoví výjimku z tohoto pravidla), bezúhonnost a neexistence překážky provozování živnosti dle živnostenského zákona, neslučitelnost funkcí a za podmínek stanovených v ustanovení § 779 odst. 3 ZOK rovněž i podmínka upravená v ustanovení § 381 obchodního zákoníku. Pokud by byla ustavena do funkce osoba, která nesplňuje tyto podmínky, hledí se na takové povolání, jako by se nestalo, jak vyplývá z ustanovení § 155 NOZ. Rovněž tak z tohoto ustanovení vyplývá,

¹⁰⁰ Právnická osoba zaniká s právním nástupcem při její přeměně fúzí, rozdělením a převodem jmění na společníka.

že v případě, kdy je způsobilost následně ztracena, funkce zaniká. První členové orgánů jsou voleni zakladateli. V případě akciové společnosti byla zrušena ustavující valná hromada.

Členové statutárního orgánu a dozorčí rady (pokud byla zřízena) jsou ve společnosti s ručením omezeným voleni valnou hromadou. Členové představenstva a dozorčí rady volí rovněž valná hromada, přičemž členy představenstva může volit i dozorčí rada, pokud tak určily stanovy. Dozorčí rada nově nemusí mít ve svém orgánu zastoupeny zaměstnance, jak tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku. Je otázkou, zda zákon o obchodních korporacích kodeterminaci přímo vylučuje. Jedním z důvodů, proč zakladatelé volili právní formu společnosti s ručením omezeným, mohla být i skutečnost povinného zastoupení zaměstnanců v dozorčích radách akciové společnosti. V případě akciové společnosti lze nově zvolit mezi dvěma systémy vnitřní struktury, a to systémem dvojstupňovým tvořeným představenstvem a dozorčí radou, a systémem monistickým se správní radou. Lze se domnívat, že monistický systém bude méně nákladný na organizaci. Vznik funkce může nastat i z důvodu kooptace, kdy nově je možné kooptovat i v případě členů představenstva volených dozorčí radou. Na základě interpretačních nepřesností za účinnosti obchodního zákoníku bylo nově upraveno, že doba výkonu funkce náhradního člena se nezapočítává do doby výkonu funkce člena orgánu.

Ke vzniku funkce může dojít i jmenováním soudem, pokud příslušný orgán není schopen plnit své funkce a chybějící člen nebyl jmenován do jednoho (resp. dvou) měsíce. Tato lhůta byla oproti obchodnímu zákoníku zkrácena. Může dojít ke vzniku funkce i právním nástupnictvím.

Nově se členem voleného orgánu může stát i právnická osoba. K výkonu této funkce však musí zvolit svého zástupce, který bude fyzickou osobou, a pokud takového není, právnickou osobu zastupuje její statutární orgán.

2. ZÁNİK FUNKCE (ČLENA) ORGÁNU OBCHODNÍ KORPORACE

2.1. Smrt

Jedním z důvodů vedoucích k zániku výkonu funkce v orgánu obchodní korporace je smrt člena orgánu. Úmrtí se zapisuje do matriky úmrtí na základě ustanovení § 1 zákona o matrikách.¹⁰¹ Příslušný rejstříkový soud si z úřední povinnosti sám obstará důkaz o úmrtí, tj. úmrtní list. Důvodem, pro který skončí výkon funkce člena orgánu, je i domněnka smrti upravená v ustanovení § 71 nového občanského zákoníku.

2.2. Uplynutí funkčního období

2.2.1. Funkční období stanovené zákonem o obchodních korporacích, společenskou smlouvou, stanovami či smlouvou o výkonu funkce

Rovněž i uplynutí funkčního období je jednou z možností vedoucí k zániku funkce člena orgánu obchodní korporace. Ustanovení § 439 odst. 3 zákona o obchodních korporacích stanoví, že funkční období každého jednotlivého člena představenstva je jeden rok, pokud stanovy nebo smlouva o výkonu funkce neurčily jinak. V situaci případného rozporu mezi stanovami a smlouvou o výkonu funkce je určující délka funkčního období sjednána ve smlouvě o výkonu funkce. V případě dozorčí rady činí na základě ustanovení § 448 odst. 4 zákona o obchodních korporacích funkční období každého jednotlivého člena dozorčí rady tři roky, přičemž stanovy nebo smlouva o výkonu funkce mohou stanovit jinou délku funkčního období. Shodně jako u představenstva pak platí postup v případě rozporu stanov a smlouvy o výkonu funkce. K funkčnímu období se v souvislosti se společností s ručením omezeným zákon o obchodních korporacích nevyjadřuje, je tak na společenské smlouvě či smlouvě o výkonu funkce, aby určila funkční období.

¹⁰¹ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

V souvislosti s uplynutím funkčního období jako jedním ze způsobů zániku funkce se domnívám, že je vhodné upozornit na situace, kdy může nastat skutečnost, že došlo k zániku členství v orgánu obchodní korporace v důsledku uplynutí funkčního období, aniž by o tom tento člen orgánu věděl. Každý člen orgánu v případě volby valnou hromadou (resp. dozorčí radou) totiž může být zvolen na jiné funkční období. Obávám se, že zdaleka ne každý člen orgánu (či sama obchodní korporace) si pečlivě hlídá, kdy přesně dochází k uplynutí jeho funkčního období. Výkon funkce člena orgánu po uplynutí funkčního období s sebou nese (především v případě statutárních orgánů) hned několik problémů, jakými je například povinnost zvolit nového člena orgánu v určité lhůtě či jmenování člena orgánu soudem, jak již bylo výše popsáno. Z pohledu třetích osob pro platnost smlouvy, která byla uzavřena členem orgánu, kterému uplynulo funkční období, je pak nutné zkoumat jejich dobrou víru v zápis do veřejného (obchodního) rejstříku.

2.2.2. Funkční období člena jmenovaného soudem, kooptovaného člena, v případě změny volby systému vnitřní struktury

V případě, kdy člena statutárního orgánu (resp. dozorčí rady) jmenoval soud, protože statutární orgán (resp. dozorčí rada) nebyl schopen plnit své funkce z důvodu smrti svého člena, odstoupení z funkce, odvolání a nebo jiného skončení funkčního období jeho člena, jak vyplývá z ustanovení § 443 zákona o obchodních korporacích (resp. ustanovení § 198 ZOK, ustanovení § 194 odst. 2 ZOK v souvislosti s 443 ZOK a ustanovení § 453 zákona obchodních korporacích). Soud takového člena orgánu jmenuje na dobu, než bude řádně zvolen chybějící člen nebo členové. V případě dozorčí rady akciové společnosti je výslovně uvedeno v ustanovení § 453 odst. 2, že funkce člena dozorčí rady zanikne volbou nového člena, pokud však z rozhodnutí valné hromady nevyplývá něco jiného. Tento postup se uplatní pouze v případech, kdy je zvolen plný počet členů nové dozorčí rady a rovněž i pro případ, kdy byl v usnesení valné hromady výslovně uveden údaj o tom, za kterého dosavadního člena dozorčí rady byl nový člen zvolen.¹⁰²

¹⁰² Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 715.

Kooptovaný člen je ve výkonu funkce do příštího zasedání orgánu, který je oprávněn členy jmenovat. K zániku jeho funkce dochází, pokud nebyl valnou hromadou (resp. dozorčí radou) ve své funkci potvrzen. Na tomto místě lze zmínit i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010 se sp.zn. 29 Cdo 3718/2009, ve kterém se tento soud vyjádřil, že funkční období kooptovaného člena představenstva je maximálně jeden rok, neboť dle obchodního zákoníku se zasedání valné hromady koná minimálně jednou za účetní období. Domnívám se, že tento judikát by se mohl využít i za účinnosti zákona o obchodních korporacích, neboť i ten určuje v ustanoveních § 181 odst. 1 pro společnost s ručením omezeným a v ustanovení § 402 odst. 1 pro akciovou společnost, že valná hromada má být svolána minimálně jednou za účetní období. K délce funkčního období náhradníků dle ustanovení § 444 odst. 2 ZOK (resp. ustanovení § 194 odst. 2 ZOK či ustanovení § 454 odst. 2 ZOK) se zákon o obchodních korporacích nevyjadřuje.

Je nutné se rovněž vypořádat s funkčním obdobím stávajících členů orgánu v případě změny volby vnitřní struktury. Zákon o obchodních korporacích neřeší, zda v případě této volby je nutné členy orgánů odvolat. Lze však doporučit, aby byly funkce ukončeny ke dni účinnosti takové změny. Dle J. Dědiče a J. Lasáka dochází účinností rozhodnutí o změně systému vnitřní struktury automaticky i k zániku funkce člena orgánu.¹⁰³ Rovněž z logiky věci vyplývá, že by mělo docházet k zániku funkce, neboť by byla v opačném případě funkce vykonávána na neexistujících orgánech.

2.3. Odpadnutí podmínek pro výkon funkce

Zákon o obchodních korporacích a nový občanský zákoník stanoví podmínky pro způsobilost k výkonu funkce člena v orgánu obchodní korporace.¹⁰⁴ Důsledky výkonu funkce nezpůsobilým členem orgánu upravuje ustanovení § 155 nového občanského zákoníku.¹⁰⁵

¹⁰³ Dědič, J.; Lasák, J. In.: Dědič, J.; Lasák. op. cit. sub.77.

¹⁰⁴ Podmínky nutné pro výkon funkce byly podrobněji popsány v kapitole „1.1. Způsobilost k výkonu funkce“ této diplomové práce.

¹⁰⁵ Podrobněji popsáno v kapitole „1.2. Následky nezpůsobilosti k výkonu funkce člena orgánu“ této diplomové práce.

2.4. Zánik obchodní korporace

Zánik funkce člena orgánu může rovněž nastat i v případě, kdy dojde k zániku obchodní korporace. Ta zaniká dnem výmazu z veřejného (obchodního) rejstříku, jak vyplývá z ustanovení § 185 nového občanského zákoníku. Součástí rozhodnutí o výmazu obchodní korporace je rovněž i rozhodnutí o výmazu člena orgánu.

2.5. Fikce nezvolení

Ustanovení § 10 odst. 2 zákona o veřejných rejstřících upravuje tzv. fikci nezvolení. Pokud rejstříkový soud zamítne návrh na zápis osoby, která je členem orgánu právnické osoby, pak se na její povolání hledí, jako by se nestalo. Toto zamítavé rozhodnutí rejstříkový soud po nabytí právní moci zveřejní. Práva třetích osob nabytá v dobré víře nejsou dotčena.

2.6. Vyloučení (nejen) člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce

2.6.1. Diskvalifikace

Přijetím zákona o obchodních korporacích se do správy obchodních korporací zavedla nová pravidla v souvislosti s ustanoveními Dílu 8 zákona o obchodních korporacích, který je nazvaný „*Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce*“. Tato ustanovení upravující tzv. diskvalifikaci se však nedotýkají pouze členů statutárního orgánu, ale rovněž i dalších osob v obdobném postavení, jak vyplývá z ustanovení § 69 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.¹⁰⁶ Domnívám se, že účelem přijetí této právní úpravy bylo především, aby došlo

¹⁰⁶ Pro zjednodušení textu této diplomové práce bude nadále užíváno pouze pojmu „*členové statutárního orgánu*“, pokud z kontextu nevyplývá jinak. V případě diskvalifikace z důvodu ustanovení § 65 ZOK se diskvalifikace vztahuje i na toho, kdo je povinen k náhradě újmy vzniklé z porušení péče řádného hospodáře (např. členové dozorčí rady). Ustanovení § 76 odst. 2 ZOK stanoví, že se ustanovení § 63 až 66 ZOK použijí obdobně i na vlivnou nebo ovládající osobu, pokud tato osoba podstatně přispěla svým vlivem k úpadku obchodní korporace.

ke zlepšení a integritě českého obchodního prostředí.¹⁰⁷ Lze tak dle mého názoru předpokládat, že zavedením této právní úpravy do našeho právního řádu by mělo dojít k tomu, že členové statutárních orgánů budou své funkce vykonávat více zodpovědněji a bude kladen důraz na to, aby tyto funkce vykonávaly především osoby s adekvátními znalostmi a zkušenostmi, rovněž tak i osoby, které budou dbát na to, aby byly zachovány zájmy obchodní korporace, zatímco věřitelé budou řádně uspokojováni.¹⁰⁸ Účelem této úpravy je dle mého názoru jistě i snaha o to, aby v českém obchodním prostředí byly dodržovány určité standardy na výkon funkce člena statutárního orgánu, jakými jsou například čestnost, zodpovědnost či uvědomělost při jednání v souvislosti s výkonem funkce statutárního orgánu. Na rozdíl od britské právní úpravy (která byla vzorem právní úpravě české,¹⁰⁹ neboť se v prostředí evropského obchodního práva považuje jako za jednu z nejzdařilejších právních úprav diskvalifikace), se nezkoumají veřejnoprávní konsekvence.¹¹⁰

Princip úpravy diskvalifikace spočívá v tom, že v případě, kdy příslušný soud rozhodne o vyloučení člena statutárního orgánu, nesmí tento člen statutárního orgánu vykonávat funkci člena statutárního orgánu v jakékoliv obchodní korporaci¹¹¹ a nebo být osobou v obdobném postavení, a to na dobu tří let ode dne právní moci rozhodnutí o vyloučení, jak vyplývá z ustanovení § 63 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.¹¹² Ve smyslu ustanovení § 66 odst. 1 zákona o obchodních korporacích právní mocí rozhodnutí o diskvalifikaci přestává být ta osoba, které se rozhodnutí týká, členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích. Na rozdíl od obchodního zákoníku není stanovena doba, pro kterou tato osoba musela svou funkci vykonávat.

¹⁰⁷ Počty událostí vzniklých v souvislosti s insolvenčním zákonem lze najít na internetové adrese http://insolvenčni-zakon.justice.cz/downloads/statistiky/Statisticke_udaje_za_rok_2013.pdf.

¹⁰⁸ V případě právnické osoby jako člena statutárního orgánu pak fyzická osoba jako její zástupce. Dědič, J.; Lasák, J. Právnická osoba jako člen orgánu obchodní korporace-vybrané otázky (2.část). *Obchodněprávní revue*. 2014. č.1. s.1.

¹⁰⁹ Vzorem právní úpravy je britský zákon Company Directors Disqualification Act z roku 1986. Dostupné z <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/46/contents>. [cit. 12.1.2014]. Dále jen jako „CDDA“. Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 55.

¹¹⁰ French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. In.: French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. op.cit. sub.15. s. 688; Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 56.

¹¹¹ Oproti úpravě založené § 381 obchodního zákoníku tato diskvalifikace nepůsobí ve vztahu k právnickým osobám, které nejsou obchodními korporacemi ve smyslu zákona o obchodních korporacích.

¹¹² V případě porušení tohoto zákazu lze opětovně vyloučit až na dobu deseti let. Viz ustanovení § 67 odst. 1 ZOK.

Britská úprava CDDA stanoví, že v případě, kdy je director diskvalifikován, nemůže se kromě výkonu funkce directora v jiné obchodní korporaci účastnit rovněž zakládání společnosti či například být insolvenčním správcem společnosti. V prostředí britského CDDA není možné, aby byl director diskvalifikován pouze pro jednu z těchto výše vyjmenovaných funkcí.¹¹³ Rovněž není možné, aby byl director diskvalifikován pouze pro případy působení jen v některých právních formách obchodních korporací.¹¹⁴ Zavedením této právní úpravy do našeho právního řádu jistě došlo ke zpřísnění pravidel ve správě obchodních korporací a povede tak ke skutečnosti, že budou kladeny vyšší požadavky na členy statutárních orgánů. Takový člen statutárního orgánu nově může být vyloučen z výkonu funkce, a to i když splnil stanovené předpoklady pro výkon jeho funkce. Úprava diskvalifikace by měla vést k tomu, aby ze správy obchodní korporace byli napříště vylučováni členové statutárních orgánů, kteří se neosvědčili ve svém předchozím působení, a to z různých důvodů, jakými může být například nedostatek zkušeností v příslušném předmětu podnikání, ve kterém obchodní korporace působí, či selhání po stránce profesní, kdy člen statutárního orgánu uzavře smlouvy za nevýhodných podmínek pro obchodní korporaci, které povedou k zadlužování této obchodní korporace.

2.6.2. Diskvalifikační důvody

Český právní řád zná důvody pro vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z funkce dva. Prvním důvodem je diskvalifikace z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku,¹¹⁵ druhým pak diskvalifikace z důvodu opakovaného a závažného porušování péče řádného hospodáře.¹¹⁶ Naproti tomu právní úprava CDDA však zná důvodů pro diskvalifikaci několik. Kromě případu, kdy directoři¹¹⁷ mohou být diskvalifikováni za jednání, která vedla k tomu, že společnost bude insolventní,¹¹⁸

¹¹³ Na podporu tohoto tvrzení se uvádí tato rozhodnutí *Official receiver v Hannah* [1997] 2 BCLC 473; *R v Cole* [1998] 1 BCLC 234; *Re Adbury Park Estates Ltd* [1998] BCC 696. Viz French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. In.: French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. op.cit. sub.15. s. 684.

¹¹⁴ French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. In.: French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. op.cit. sub.15. s. 684.

¹¹⁵ Viz ustanovení § 63 zákona o obchodních korporacích.

¹¹⁶ Viz ustanovení § 65 zákona o obchodních korporacích.

¹¹⁷ A nejenom oni, rovněž i osoby fakticky vykonávající jejich funkce. (Tzv. directoři de facto. Viz poznámka č. 15 této diplomové práce).

¹¹⁸ Viz ustanovení CDDA. s. 6.

britský CDDA výslovně upravuje i další důvody pro rozhodnutí o diskvalifikaci directora. Prvním z takových důvodů, pro které mohou¹¹⁹ být directoři diskvalifikováni, je případ, kdy se dopustí závažného trestného činu,¹²⁰ kterého se dopustili například v souvislosti se zakládáním obchodní korporace, správou, či likvidací.¹²¹ Dalším důvodem může být soustavné neplnění povinnosti dokládání dokumentů obchodnímu rejstříku,¹²² dále pak při podvodném jednání při působení directora v obchodní korporaci či při podvodném jednání během likvidace.¹²³ Důvodem pro diskvalifikaci rovněž mohou být i tři porušení povinnosti podat obchodnímu rejstříku požadovanou informaci¹²⁴ či neposkytnutí součinnosti, informací a dokumentů v případě diskvalifikačního řízení s veřejným zájmem.¹²⁵

2.6.3. Diskvalifikace z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku

Na základě ustanovení § 64 zákona o obchodních korporacích insolvenční soud rozhodne o vyloučení, pokud v průběhu insolvenčního řízení vyjde najevo skutečnost, že výkon funkce členem statutárního orgánu vedl k úpadku obchodní korporace. Insolvenční soud je povinen přihlídnout ke všem okolnostem případu. Tento soud rovněž rozhodne o vyloučení toho, kdo se stal členem statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace až po zahájení insolvenčního řízení, pokud zřejmě svým jednáním přispěl ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů. Zákon o obchodních korporacích dle mého názoru nekompromisně upravuje správu obchodních korporací tak, aby se osoby, které se ve svých funkcích neosvědčily, dostávaly do působení v obchodní korporaci co nejméně. Právní úprava diskvalifikace totiž nedopadá pouze na situace, kdy již bylo vydáno rozhodnutí o úpadku, ale rovněž i na případ, kdy teprve došlo k zahájení insolvenčního řízení a došlo ke snížení majetkové podstaty a poškození věřitelů. Navíc zákon o obchodních korporacích rovněž (na rozdíl od

¹¹⁹ Soud musí nařídit diskvalifikaci v případě jednání vedoucí k insolventnosti obchodní korporace. Viz ustanovení CDDA. s. 6. V případě úpadce, který nebyl oddlužen, nastává diskvalifikace ze zákona. Viz ustanovení CDDA. s. 11.

¹²⁰ Případy, kdy se člen statutárního orgánu dopustí trestného činu nebo přestupku, nejsou výslovně řešeny v zákoně o obchodních korporacích, neboť se vychází z konceptu bezúhonnosti podle živnostenského zákona. Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 56.

¹²¹ Viz ustanovení CDDA. s. 2.

¹²² Viz ustanovení CDDA. s.3.

¹²³ Viz ustanovení CDDA. s.4.

¹²⁴ Viz ustanovení CDDA. s.5.

¹²⁵ Viz ustanovení CDDA. s. 8.

úpravy v obchodním zákoníku) řeší i situace, kdy je úpadek řešen nejen konkurzem, ale rovněž i reorganizací.¹²⁶

Na základě ustanovení § 63 odst. 2 zákona o obchodních korporacích může být člen statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce vyloučen i v případě, že v době vydání rozhodnutí o úpadku již členem statutárního orgánu obchodní korporace nebo osobou v obdobném postavení nebyl. Aby mohlo k diskvalifikaci této osoby dojít, muselo její dosavadní jednání k úpadku obchodní korporace zřejmě přispět. Domnívám se, že skutečnost, zda je naplněn kauzální nexus a rozhodnutí o tom, zda to či ono jednání k úpadku obchodní korporace zřejmě přispělo bude jistě obtížné prokázat. Zvláště pak v případech velkých kapitálových obchodních korporací majících hned několik členů statutárního orgánů.¹²⁷

Na první pohled lze spatřit určitou podobnost s principem, jenž byl upraven v ustanovení § 381 obchodního zákoníku, který stanovil, že statutárním orgánem, členem statutárního nebo jiného orgánu právnické osoby, která byla podnikatelem, se nemohl stát ten, kdo vykonával kteroukoliv ze srovnatelných funkcí v právnické osobě, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs. Tak tomu bylo i v případě byl-li insolvenční návrh podaný proti takové právnické osobě zamítnut pro nedostatek majetku. Princip tohoto ustanovení spočíval v tom, že nastala – li tato skutečnost, byl příslušný orgán povinen, jakmile se dozvěděl o této skutečnosti, statutární orgán, člena tohoto orgánu a nebo jiného orgánu právnické osoby odvolat a nebo potvrdit tuto volbu či jmenování. Tato překážka výkonu funkce nastávala ex lege. Za účinnosti zákona o obchodních korporacích však tento princip neplatí a příslušný orgán již nemá možnost v případě, kdy nastane skutečnost, jež by měla založit diskvalifikaci takového člena statutárního orgánu odvolat a nebo jeho funkci potvrdit.¹²⁸ Ustanovení § 63 ZOK v souvislosti s ustanovením § 64 ZOK totiž stanoví, pokud v průběhu insolvenčního řízení vyjde najevo, že výkon funkce člena statutárního orgánu s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vedl k úpadku obchodní korporace, rozhodne o vyloučení soud. Takovým

¹²⁶ Ustanovení § 381 obchodního zákoníku užívá pojem „konkurz“. To je však pouze jeden ze způsobů řešení úpadku.

¹²⁷ Příslušné soudy by však měly rozhodovat v souladu se zásadou uvedenou v ustanovení § 13 nového občanského zákoníku.

¹²⁸ Výjimkou budou případy upravené v ustanovení § 779 odst. ZOK, podle něhož se budou posuzovat případy, na které bude dopadat ustanovení § 381 obchodního zákoníku.

soudem bude soud insolvenční.¹²⁹ Zatímco tedy v případě obchodního zákoníku překážka výkonu funkce nastávala ex lege, v rámci zákona o obchodních korporacích nastane překážka výkonu funkce člena v okamžiku, kdy takto rozhodne soud. Domnívám se, že přijetím této úpravy do našeho právního řádu bude podchyceno více případů, kdy se člen statutárního orgánu ve své funkci neosvědčil. Nově totiž tento člen statutárního orgánu bude muset prokazovat, že je vhodnou osobou k výkonu funkce soudu, tedy subjektu, jenž je subjektem nezávislým. Zatímco v případě ustanovení § 381 odst. 6 obchodního zákoníku, pakliže nastala situace, kdy statutární orgán, člen statutárního orgánu nebo člen jiného orgánu právnické osoby vykonával nějakou ze srovnatelných funkcí v právnické osobě, na níž byl prohlášen konkurz nebo byl – li insolvenční návrh proti ní podaný zamítnut pro nedostatek majetku, musel přesvědčit příslušný orgán společnosti, aby ho v jeho funkci potvrdil. Takový orgán se dle mého názoru již nejví jako nezávislý, neboť je orgánem právnické osoby a je nepřímě spjat s osobou, kterou má ve výkonu své funkce potvrdit a nebo odvolat.¹³⁰

Dalším rozdílným znakem oproti ustanovení § 381 obchodního zákoníku je skutečnost, že soud nově nebude rozhodovat jen o vyloučení z funkce těch členů statutárních orgánů, kteří působili v obchodní korporaci, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz. Dle insolvenčního zákona je konkurz jedním ze způsobů řešení úpadku. Insolvenční soud bude rozhodovat o vyloučení z funkce členů statutárních orgánů, kteří působili v obchodních korporacích, u kterých insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku. Ustanovení zákona o obchodních korporacích se tak vztahují nejen na obchodní korporace, jejichž úpadek byl řešen konkurzem, ale rovněž i na reorganizaci. Obchodní zákoník výslovně upravoval i situaci, kdy insolvenční návrh podaný proti

¹²⁹ O. Řeháček s M. Vrbou kritizují, že o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce rozhoduje insolvenční soud. Považují to za „neorganické“. Vrba, M.; Řeháček, O. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2010. č. 10. s. 360. Naproti tomu A. J. Bělohávek považuje skutečnost, že o diskvalifikaci z tohoto důvodu rozhoduje právě insolvenční soud, za vhodnou, neboť tyto insolvenční soudy jsou zároveň soudy krajskými vedoucími veřejné (obchodní) rejstříky. Bělohávek, A. J. In.: Bělohávek, a. J. a kol. op. cit. sub. 24. s. 403.

¹³⁰ M. Prieložný spatřuje přínos úpravy diskvalifikace především ve skutečnosti, že pokud o diskvalifikaci rozhoduje soud (namísto orgánu obchodní korporace), pak by se diskvalifikovaná osoba o své diskvalifikaci vždy měla dozvědět, neboť je účastníkem takového řízení. Nedochozí pak k potíží spojenými s výkonem funkce člena statutárního orgánu, který je výkonem pouze faktickým. Dříve docházelo k zániku funkce na základě ustanovení § 381 obchodního zákoníku ex lege a vyloučená osoba leckdy ani nevěděla, že k jejímu vyloučení došlo a dále ve své funkci fakticky působila. Prieložný, M. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po reorganizaci. *Právní rádce*. 2012. č. 10. s. 24.

právnícké osobě byl zamítnut pro nedostatek majetku. I v tomto případě docházelo k překážce výkonu funkce. Zákon o obchodních korporacích tuto situaci výslovně neupravuje. Domnívám se však, že z povahy věci by se diskvalifikace měla vztahovat i na tento případ, neboť ani tento člen statutárního orgánu se v případě, pokud byl insolvenční návrh podaný proti obchodní korporaci, ve které působil, zamítnut pro nedostatek majetku, ve své funkci neosvědčil.¹³¹

Mohou nastat situace, kdy insolvenční soud osobu nevyloučí z výkonu její funkce, jak vyplývá z ustanovení § 64 odst. 3 ZOK. Insolvenční soud nerozhodne o diskvalifikaci toho, kdo se stal členem statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace v době jejího hrozícího úpadku,¹³² pokud však nevyšlo najevo, že jeho jednání před zahájením insolvenčního řízení s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vedlo k úpadku obchodní korporace. Rovněž ti, kdo prokázali, že při svém jednání vynaložili takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložili jiné rozumně pečlivé osoby v obdobném postavení, uniknou diskvalifikaci. P. Šuk k tomuto uvádí, že člen statutárního orgánu neodpovídá za výsledek své činnosti, ale nese odpovědnost za její řádný výkon.¹³³ Dle mého názoru je nepřipustné, aby byli postihováni členové statutárních orgánů obchodních korporací, které se dostaly do úpadku nebo jim byla zmenšena majetková podstata a jejich věřitelé byli poškozeni, pouze na základě skutečnosti, že v takové obchodní korporaci působili. Proto považuji toto ustanovení zákona o obchodních korporacích za velice vhodné. Naproti tomu se však do jisté míry obávám, že prokazování vynaložení péče, kterou by v obdobné situaci vynaložila i jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení, bude značně problematické. Vzhledem k tomu, že v současné době o diskvalifikacích v našem právním prostředí ještě nebylo rozhodováno, bude věcí výkladu soudu, jak vyloží, co je právě tou onou „*péčí, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení*“ v souvislosti s tímto ustanovením.

Insolvenční soud rozhoduje v průběhu insolvenčního řízení o vyloučení z výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace i bez návrhu. V souladu

¹³¹M. Prieložný k tomuto uvádí, že by diskvalifikaci neměl uniknout ani statutární orgán, po kterém v obchodní korporaci nezůstal ani majetek postačující k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Prieložný, M. In.:op.cit.sub.130.

¹³²Viz ustanovení § 3 odst. 4 insolvenčního zákona.

¹³³Šuk, P. In.: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 161.

s ustanovením § 63 odst. 3 ZOK může návrh na vydání rozhodnutí o vyloučení statutárního orgánu z výkonu funkce podat každý, kdo na něm má důležitý zájem. Vzhledem ke skutečnosti, že zákon o obchodních korporacích je právním předpisem, jehož doba účinnosti je v tuto chvíli prozatím velice krátká, žádný soud se zatím nevyslovil, kdo onou osobou s důležitým zájem je. Takovou osobou by mohl být nejen nespokojený věřitel upadnuvší obchodní korporace, insolvenční správce, ale rovněž i obchodní korporace. Domnívám se, že si lze představit situaci, kdy obchodní korporace ustavila osobu jako člena statutárního orgánu, o níž se sama později dozví, že příslušný insolvenční soud rozhodl o vyloučení této osoby z výkonu funkce, přestože takový člen statutárního orgánu měl povinnost o této skutečnosti obchodní korporaci informovat, jak vyplývá z ustanovení § 46 odst. 2 zákona o obchodních korporacích. Taková obchodní korporace by se jistě měla považovat za toho, kdo tento důležitý zájem osvědčí. Dle mého názoru lze vycházet z tvrzení A. J. Bělohlávka, který uvádí, že důležitý zájem je obvykle dán v případech, kde by bez takového rozhodnutí bylo právo navrhovatele nebo právní vztah, jehož je účastníkem, alespoň případně ohroženy či ovlivněny činností statutárního orgánu obchodní korporace, jenž má být vyloučen.¹³⁴ Navíc jistě rovněž bude i osobou, která osvědčí, že má důležitý zájem dle ustanovení § 67 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, který stanoví, že ten, kdo má důležitý zájem na tom, aby soud rozhodl o vyloučení v případech, kdy osoba porušila opětovný zákaz, který jí byl uložen, může podat návrh k soudu, aby rozhodl o tomto opětovném vyloučení. Nejčastějšími případy, kdy soud bude rozhodovat o vyloučení z výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace, pak dle mého názoru budou případy, kdy návrh soudu podal někdo z nespokojených věřitelů obchodní korporace.

2.6.4. Diskvalifikace z důvodu opakovaného a závažného porušování péče řádného hospodáře

Dalším důvodem pro diskvalifikaci člena statutárního orgánu dle ustanovení § 65 zákona o obchodních korporacích může být rovněž i situace, kdy člen statutárního orgánu v posledních třech letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře. Není dostačující tedy pouze jedno závažné porušení nebo opakovaná drobná porušení. Je nutné, aby došlo k závažnému porušení, které se uskuteční minimálně

¹³⁴ Bělohlávek, A. J. In.: Bělohlávek, a. J. a kol. op. cit. sub. 24. s. 404.

dvakrát. Možnost této diskvalifikace se bude vztahovat i na jednání zakládající porušování jiné péče spojené s výkonem funkce dle jiného právního předpisu. Na základě ustanovení § 159 NOZ ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu je zavázán, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou, rovněž tak i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.¹³⁵ Má se za to, že ten, kdo není péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky, jedná nedbale. J. Svejkovský k tomuto dodává: „*Péče řádného hospodáře znamená starat se o svěřený majetek jako o vlastní s dostatečnou předvídavostí pro ochranu, včetně rozmnožování majetku právnické osoby, v níž vykonává funkci.*“¹³⁶ Povinnost loajality členů obchodní korporace upravuje i ustanovení § 212 NOZ, které stanoví, že přijetím členství v obchodní korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat čestně a zachovávat její vnitřní řád. Dle I. Štenglové a B. Havla byla novým občanským zákoníkem založena pro péči řádného hospodáře relativně tvrdá pravidla. V důsledku toho byla zákonem o obchodních korporacích zavedena možná odchylka od aplikace obecného pravidla o péči řádného hospodáře, a sice pravidlo podnikatelského úsudku.¹³⁷ Z ustanovení § 51 ZOK vyplývá, že ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace, jedná pečlivě a s potřebnými znalostmi. Nebylo by tomu tak, pokud by takové rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou. I. Štenglová společně s B. Havlem uvádějí, že zákon předpokládá pouze takovou typovou pečlivost a znalosti, které lze rozumně od člena orgánu ve vazbě na stav či povolání podle ustanovení § 5 nového občanského zákoníku očekávat, s tím, že další zpřísnění může založit společenská smlouva.¹³⁸

V případě, kdy soud zjistí, že byly naplněny podmínky ustanovení § 65 ZOK, může (i bez návrhu) rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce. Opačně je tomu tak v případě, pokud byly splněny podmínky upravené v ustanovení

¹³⁵ V případě, kdy přijme funkci osoba nezpůsobilá nesplňující podmínky pro výkon funkce voleného orgánu, případně způsobilost ztratí, nastanou následky upravené v ustanovení § 155 NOZ. Nebrání to však závazku založenému přijetím funkce. Svejkovský, J. In.: Svejkovský, J., Deverová, L. a kol. op. cit. sub.13. s. 95.

¹³⁶ Svejkovský, J. In.: Svejkovský, J., Deverová, L. a kol. op. cit. sub.13. s. 95.

¹³⁷ Štenglová, I., Havel, B. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 135.

¹³⁸ Štenglová, I., Havel, B. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 135.

§ 63 ZOK, kde je upraveno, že za předpokladu naplnění skutečností uvedených v tomto ustanovení, je soud povinen rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce. Shodně je tak upraveno i v britském CDDA.¹³⁹ Domnívám se, že v případě diskvalifikačního řízení založeného ustanovením § 65 ZOK tak soud může dospět k závěru, že skutečnost, za kterou soud rozhodl o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce v určitém případě, nemusí v jiném konkrétním případě rovněž zakládat skutečnost pro diskvalifikaci.¹⁴⁰ Na podporu tohoto uvádím tvrzení A. J. Bělohávků, že v případě jednání vedoucího k diskvalifikaci se zdaleka nemusí jednat o jednání jen u jedné obchodní korporace. Nastoupit zde může i zprostředkovatelský účinek jednání u jiného subjektu, přičemž u takového jiného subjektu nemusí jít jen o obchodní korporace. Může se jednat i o jednání dotčené osoby realizované při výkonu vlastní samostatně výdělečné činnosti. Dle A. J. Bělohávků je pak otázkou, zda soud může hodnotit i jednání, k němuž došlo v zahraničí.¹⁴¹

2.6.5. Výjimky z diskvalifikace

Může nastat situace, kdy přestože u osoby byly dány důvody pro vyloučení z výkonu funkce, může rozhodnout příslušný soud o tom, že tato osoba může zůstat ve výkonu funkce v jiné obchodní korporaci, jak vyplývá z ustanovení § 67 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.¹⁴² Musí být však splněna podmínka, že okolnosti případu dokládají, že dosavadní výkon její funkce v této obchodní korporaci neodůvodňuje vyloučení z výkonu funkce. Takové vyloučení z výkonu funkce musí vést k tomu, že by mohlo dojít k poškození oprávněných zájmů této obchodní korporace nebo jejích věřitelů. V diskvalifikačním řízení tak potencionálně diskvalifikovaná osoba bude muset prokázat, že v případě jejího vyloučení by mohlo dojít k poškození oprávněných zájmů obchodní korporace, v jejímž orgánu chce vykonávat svou funkci nebo k poškození jejích věřitelů. Soud rovněž může stanovit v rozhodnutí o vyloučení člena statutárního orgánu různé podmínky, ze kterých může vyloučený člen statutárního

¹³⁹ Viz ustanovení CDDA. s. 6.

¹⁴⁰ I zde by měla být dodržována zásada upravená v ustanovení § 13 nového občanského zákoníku.

¹⁴¹ Bělohávek, A. J. In.: Bělohávek, A. J. a kol a kol. op. cit. sub. 24. s. 418.

¹⁴² Návrh na vydání tohoto rozhodnutí může podat osoba, která má být vyloučena z výkonu funkce, obchodní korporace i osoba, která podala návrh na zahájení řízení o vyloučení z výkonu funkce dle ustanovení § 63 odst. 3 ZOK.

orgánu vykonávat funkci člena statutárního orgánu v jiné obchodní korporaci.¹⁴³ Na základě ustanovení § 67 odst. 3 ZOK může soud rozhodnout o tom, že již vyloučený člen statutárního orgánu, může být členem statutárního orgánu v jiné obchodní korporaci. Soud, který již jednou rozhodl o vyloučení člena statutárního orgánu, zde nerozhoduje v jednom rozhodnutí o vyloučení člena statutárního orgánu současně s uložení podmínek, za kterých může vykonávat funkci člena statutárního orgánu v jiné obchodní korporaci, ale novým rozhodnutím, které bylo založeno novým řízením, a to na návrh osoby, která byla vyloučena, či na návrh dotčené obchodní korporace.

2.6.6. Diskvalifikační doba

Zákon o obchodních korporacích předepisuje v ustanovení § 63 odst. 1, že v případě, kdy v průběhu insolvenčního řízení soud (a to i bez návrhu) rozhodne o vyloučení člena statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace, který byl ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku či v případě člena statutárního orgánu, který v době rozhodnutí o úpadku již ve své funkci nebyl, ale jeho dosavadní jednání zřejmě přispělo k úpadku obchodní korporace, nesmí tato osoba vykonávat funkci člena statutárního orgánu po dobu tří let od právní moci rozhodnutí o tomto vyloučení z funkce.¹⁴⁴

Může nastat situace, kdy takto vyloučená osoba tento zákaz poruší. Na takovou situaci zákon o obchodních korporacích pamatuje v ustanovení § 67 odst. 1. O takové osobě pak může být rozhodnuto (a to rovněž i bez návrhu), že se vylučuje z výkonu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace až na dobu deseti let. Zatímco v případě prvního vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace ze své funkce dle ustanovení § 63 odst. 1 ZOK zákon obchodních korporací přímo stanoví předem ohraničený časový úsek pro vyloučení, a sice tři roky,¹⁴⁵ tak v případě

¹⁴³ Soud může přikázat, aby určité právní jednání diskvalifikovaný člen statutárního orgánu nevykonával vůbec či vykonával současně s jiným členem statutárního orgánu.

¹⁴⁴ Doba vyloučení na tři roky se použije i v případě ustanovení § 65 zákona o obchodních korporacích. Na podporu tohoto uvádím tvrzení A. J. Bělohávek, který uvádí, že ačkoliv rozhodnutí podle ustanovení § 65 zákona o obchodních korporacích může soud vydat „*mimo případy uvedené v ustanovení § 63 a 64 ZOK*“, nelze z tohoto usuzovat, že by takové rozhodnutí nemělo důsledky uvedené v ustanovení § 63 odst. 1 ZOK. Bělohávek, A. J. In.: Bělohávek, A. J. a kol a kol. op. cit. sub. 24. s. 417.

¹⁴⁵ Jak plyne z gramatického výkladu ustanovení, které stanoví, že: „*nesmí po dobu tří let*“.

opětovného vyloučení dle ustanovení § 67 odst. 1 ZOK má příslušný insolvenční soud možnost sám rozhodnout, na jak dlouhou dobu osobu z výkonu funkce vyloučí.¹⁴⁶ Domnívám se, že zde byl dán zákonodárcem prostor pro to, aby soud sám uvážil, v konkrétních případech, jak považuje porušení zákazu vyloučení z funkce konkrétní osoby závažné a úměrně tomu sám stanovil, na jak dlouhou dobu tuto konkrétní osobu z výkonu funkce vylučuje.¹⁴⁷

V případě opětovného vyloučení se dle mého názoru zákonodárce přiblížil úpravě diskvalifikace založené britským CDDA. Na základě britského CDDA je možnost být diskvalifikován až na dobu patnácti let. Každý diskvalifikační důvod má vždy zákonem stanovenou dobu, na kterou lze diskvalifikovat. Například v případě spáchání závažného trestného činu lze diskvalifikovat až na dobu patnácti let.¹⁴⁸ V případě jednání, které dovedlo společnost do insolvence je stanovena minimální doba, pro kterou lze diskvalifikovat, a to doba dvou let. Maximálně lze diskvalifikovat pak na dobu patnácti let.¹⁴⁹ Jako příklad pro demonstraci rozhodování o diskvalifikaci *directora* lze uvést soudní spor,¹⁵⁰ v němž byl *director* *directorem* pěti společností. Příslušný soud rozhodl o vyloučení tohoto *directora* z výkonu funkce na dobu pěti let. Tento *director* svým působením přivedl tyto společnosti do úpadku.¹⁵¹ V neprospěch tohoto *directora* rovněž svědčila i skutečnost, že nespĺňoval povinnost řádného vedení účetních dokladů či nakládal se společnostmi nevhodným způsobem, přestože věděl, že tyto společnosti jsou ve finančních potížích. Tento *director* se odvolal k odvolacímu soudu,¹⁵² u kterého však neuspěl. Odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu nižšího stupně o vyloučení z výkonu funkce na pět let. Dalším příkladem pak může být případ,¹⁵³ kdy došlo k diskvalifikaci z výkonu funkce *directora*, jenž se účastnil procesů, kdy byly zkršlovány výsledky hospodaření společnosti za účelem utajení reálné

¹⁴⁶ Jak plyne z logického a gramatického výkladu ustanovení, které stanoví, že: „*opětovně až na deset let*“.

¹⁴⁷ I zde by ovšem měla být striktně dodržována zásada dle ustanovení § 13 nového občanského zákoníku.

¹⁴⁸ Viz ustanovení CDDA. s. 2.

¹⁴⁹ Viz ustanovení CDDA. s. 6.

¹⁵⁰ RE Sevenoaks Stationers (Retail) Ltd [1991] Ch 164 (Court of Appeal). Sealy, L.; Worthington, S. *Cases and Material on Company Law*. 8.ed. Oxford. Oxford University Press, 2008. s. 266.

¹⁵¹ Závazky těchto obchodních korporací byly celkově vypočítány na 600 000 liber.

¹⁵² The Court of Appeal.

¹⁵³ Secretary of State for Trade and Industry v Carr [2006] EWHC 2110, [2006] All ER (D)59. Sealy, L.; Worthington, S. In.: op. cit. sub. 150. s. 271.

finanční situace této společnosti před věřiteli, společníky a potencionálními investory. Nejenže byl tento director odsouzen k pokutě na trestně-právní úrovni, ale rovněž byl i civilně-právně diskvalifikován z výkonu funkce, a to na devět a půl let.

2.6.7. Porušení zákazu diskvalifikace

V případě, kdy diskvalifikovaný člen statutárního orgánu poruší zákaz, který mu byl uložen v rozhodnutí o vyloučení z výkonu funkce, ručí na základě ustanovení § 66 odst. 2 zákona o obchodních korporacích za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy vykonával přes zákaz činnost člena statutárního orgánu, přestože se jím nestal anebo jím být přestal. Domnívám se, že osoba, o které příslušný soud rozhodl, že má být diskvalifikována (a tím bylo nepřímým vysloveno, že tato osoba není vhodnou osobou pro výkon funkce člena statutárního orgánu) by si měla být vědoma toho, že v případě, že tento zákaz poruší, ručí dle ustanovení § 66 odst. 2 ZOK. Myslím si, že tímto ustanovením je nastaven mechanismus, který by preventivně předcházel tomu, aby se diskvalifikovaní členové statutárního orgánu vraceli do svého působení a neohrožovali nadále obchodní korporace svým jednáním, pro které byli tito členové statutárního orgánu ze své funkce vyloučeni. Toto ustanovení dle mého názoru plní nejen funkci preventivní, ale rovněž i funkci represivní. Tím spíše, že nezáleží na tom, zda se vyloučená osoba, která porušila svůj zákaz, na vzniku povinnosti obchodní korporace podílela či nikoliv. Shodně tuto problematiku porušení zákazu uloženého v rozhodnutí o vyloučení z funkce directorem upravuje i britský CDDA.¹⁵⁴ Na rozdíl od zákona o obchodních korporacích, britský CDDA rovněž stanoví, že v případě porušení tohoto zákazu je možné uložit i sankce v oblasti trestně - právní, a to trest odnětí svobody až na dobu dvou let či pokutu.¹⁵⁵

2.6.8. Některé dílčí rozdílnosti britské úpravy CDDA

V případě, že někdo zamýšlí podat návrh příslušnému soudu na vyloučení directora v prostředí britského právního řádu CDDA, je povinen tuto osobu varovat.

¹⁵⁴ Viz ustanovení CDDA. s.15.

¹⁵⁵ Viz ustanovení CDDA. s. 13.

Tuto povinnost zákon o obchodních korporacích z britského CDDA nepřevzal. Ten, kdo podává návrh příslušnému soudu na vyloučení z funkce *director*a, je povinen této osobě zaslat upozornění deset dní předem.¹⁵⁶ Pokud tak neučiní, neznamená to automaticky, že návrh na diskvalifikaci tohoto *director*a nemůže být projednán.¹⁵⁷ Tento nedostatek však může být posouzen jako skutečnost, jež povede k zastavení řízení o vyloučení *director*a z výkonu funkce.¹⁵⁸

Britský CDDA zavádí vedle diskvalifikačního řízení o vyloučení *director*a z výkonu funkce před příslušným soudem rovněž i možnost, aby toto diskvalifikační řízení proběhlo mimo soudní řízení. V případě, že lze shledat, že na diskvalifikaci konkrétní osoby je veřejný zájem, může se tato osoba, která má být diskvalifikována z výkonu funkce, právně zavázat u instituce *The Secretary of State*.¹⁵⁹ Tato osoba se tak právně zaváže, že nebude vykonávat funkce, pro které by byla diskvalifikována, a to na určitou dobu.¹⁶⁰ V případě, že osoba, která se takto právně zavázala a její právní závazek byl institucí *The Secretary of State* přijat, poruší tento právní závazek, je povinna obdobně jako v případě soudního diskvalifikačního řízení. Tedy nejen k civilně-právním, ale rovněž i k trestně-právním důsledkům.

The Secretary of State vede rejstřík¹⁶¹ diskvalifikovaných osob soudem a osob, u kterých tato instituce přijala jejich právní zavázání.¹⁶² V českém právním prostředí zákonem o obchodních korporacích rejstřík diskvalifikovaných členů statutárních orgánů obchodní korporace z výkonu funkce zřízen nebyl. Tento zákon pouze upravuje v ustanovení § 66 povinnost příslušného soudu oznámit soudu, který vede obchodní rejstřík, že došlo k vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že úprava vyloučení člena statutárního

¹⁵⁶ Viz ustanovení CDDA. s. 16.

¹⁵⁷ Viz rozhodnutí *Secretary of State for Trade and Industry v Langridge* [1991] Ch 402, ve Skotsku *Secretary of Trade and Industry v Lovat* 1996 SC 32, French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. In.: French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. op.cit. sub.15. s. 688

¹⁵⁸ Viz rozhodnutí *Secretary of State for Trade and Industry v Swan* [2003] EWHC 1780 (Ch), [2004] BCC 877. French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. In.: French, D.; Mayson, S. W.; Ryan, Ch. L. op.cit. sub.15. s. 688

¹⁵⁹ Viz ustanovení CDDA. s. 7 (2A) a dále pak ustanovení CDDA. s. 8 (2A).

¹⁶⁰ A to na dobu 2 až 15 let. Viz ustanovení CDDA. s. 1A.

¹⁶¹ Rejstřík je dostupný na internetové adrese <http://www.companieshouse.gov.uk> (Viz *Company Information*).

¹⁶² Viz ustanovení CDDA. s. 18.

orgánu z výkonu funkce je úpravou novou a do právního řádu České republiky se dostala v období, kdy došlo k velké rekodifikaci českého soukromého práva (v rámci níž byl přijat i nový zákon o veřejných rejstřících) měl zákonodárce možnost zavést rovněž i rejstřík diskvalifikovaných osob. Myslím si, že vzhledem ke skutečnosti, že tomu tak zákonodárce neučinil v období rekodifikačním, nezamýšlí tento rejstřík v budoucnu zavést. Pro tento argument svědčí i skutečnost, že do zákona o obchodních korporacích bylo přijato ustanovení § 46 odst. 2, které zavádí povinnost pro budoucí případné členy statutárních orgánů informovat zakladatele či obchodní korporaci o řízení o vyloučení tohoto případného člena statutárního orgánu z výkonu funkce v jiné obchodní korporaci. Při zavádění rejstříku diskvalifikovaných osob by se rovněž muselo posoudit, zda by zřízení tohoto rejstříku nebylo v rozporu s ustanoveními zákona upravující ochranu osobních údajů.¹⁶³

2.7. Odvolání

K zániku funkce člena orgánu může dojít i z vůle obchodní korporace, a to odvoláním člena orgánu příslušným orgánem obchodní korporace. Ze zásady „*kdo volí, ten odvolává*“ vyplývá skutečnost, že k odvolání je příslušný ten orgán, který člena orgánu do funkce zvolil.¹⁶⁴ V případě akciové společnosti člena představenstva odvolává valná hromada. Právo odvolávat členy představenstva náleží do působnosti valné hromady na základě ustanovení § 421 odst. 2 písm. e). Zákon o obchodních korporacích však připouští možnost ve svém ustanovení § 438 odst. 1, aby členy představenstva odvolávala dozorčí rada. Statutární ředitel je jmenovaný správní radou na základě ustanovení § 463 ZOK. Domnívám se, že i na statutárního ředitele se použije výše uvedená zásada „*kdo volí, ten odvolává*“ a statutární ředitel by byl odvoláván správní radou.¹⁶⁵ V případě společnosti s ručením omezeným jednatel odvolává valná hromada na základě ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) zákona o obchodních

¹⁶³ Naproti tomu důvodová zpráva uvádí, že porušení zákazu diskvalifikace se zapisuje do veřejného (obchodního) rejstříku. Havel, B. a kol. In.: Havel, B. a kol. op. cit. sub. 4. s. 55.

¹⁶⁴ Za účinnosti obchodního zákoníku byla část členů dozorčí rady volena zaměstnanci. V souladu pak s touto zásadou byli tito členové odvolávání zaměstnanci.

¹⁶⁵ Je však nutné se vypořádat s ustanovením § 421 odst. 2 písm. e) ZOK, které zakládá působnost valné hromady k odvolání statutárního ředitele. Jde zřejmě o diskrepanci. Viz kapitola „1.4.4. Vznik funkce statutárního ředitele v monistickém systému“ této diplomové práce.

korporacích. Pokud byl člen orgánu do své funkce ustaven soudem, tento člen orgánu je ze své funkce odvolán opět soudem.

Britská úprava Companies Act v ustanovení § 168 odst. 1 rovněž umožňuje, aby byl director odvolán z výkonu své funkce před skončením jeho funkčního období. Britská právní úprava v ustanoveních § 168 odst. 2 Companies Act a dále pak v ustanovení § 312 Companies Act požaduje, aby bylo oznámeno minimálně ve lhůtě dvaceti osmi dní před zasedáním orgánu, který chce directora odvolat, že se na tomto zasedání bude toto odvolání projednávat.

Rovněž členy dozorčích rad akciových společností odvolává valná hromada, a to na základě ustanovení § 448 odst. 2 ZOK v souvislosti s ustanovením § 421 odst. 2 písm. f) ZOK. Dozorčí rada ve společnosti s ručením omezeným je zřizována pouze fakultativně, a to v případech, kdy tak stanoví společenská smlouva nebo jiný právní předpis, jak vyplývá z ustanovení § 201 odst. 1 ZOK. Pokud je ve společnosti s ručením omezeným dozorčí rada zřízena, pak její členy odvolává valná hromada na základě ustanovení § 190 odst. 2 písm. c).

Ustanovení § 415 ZOK stanoví, že: „*Valná hromada rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů, ledaže tento zákon nebo stanovy vyžadují jinou většinu*“. Shodně tak zákon o obchodních korporacích upravuje v ustanovení § 170 pro společnost s ručením omezeným, kdy valná hromada rozhoduje většinou hlasů společníků, pokud společenská smlouva neurčila jinak. Zákon o obchodních korporacích tak připouští, aby pro rozhodnutí o odvolání člena voleného orgánu mohla být požadována např. kvalifikovaná většina hlasů přítomných akcionářů (resp. společníků). V případě, kdy členy představenstva volí dozorčí rada, rozhoduje většinou přítomných členů, pokud stanovy neurčily jiný počet hlasujících členů pro přijetí rozhodnutí, jak vyplývá z ustanovení § 449 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.¹⁶⁶

Zákon o obchodních korporacích připouští možnost, aby společenská smlouva (resp. stanovy) určila, aby členové orgánů obchodní korporace byli voleni

¹⁶⁶ K usnášeníschopnosti viz blíže kapitola „1.3.1. Vznik funkce člena statutárního orgánu“ a dále pak kapitola „1.4.2. Vznik funkce člena představenstva v dualistickém systému“ této diplomové práce.

kumulativním hlasováním.¹⁶⁷ V případě odvolání člena orgánu zákon o obchodních korporacích zavádí podmínku, že pokud byl tento člen orgánu obchodní korporace zvolen pomocí kumulativního hlasování, je možné takového člena obchodní korporace odvolat pouze se souhlasem většiny členů hlasujících pro jeho zvolení nebo jejich právních nástupců. Zákon o obchodních korporacích však v ustanovení § 178 odst. 4 (resp. ustanovení § 355 odst. 4 ZOK) zavádí výjimku z tohoto pravidla, a to v případě, kdy se hlasuje o odvolání člena orgánu obchodní korporace, který závažně porušil své povinnosti. Domnívám se, že tato výjimka je v zákoně o obchodních korporacích zavedena velice vhodně, neboť v případech, kdy člen orgánu závažně poruší své povinnosti, možnost odvolání takového člena by neměla být vázána na jakoukoliv podmínku či omezení.

Jak již bylo výše zmíněno, odvolání člena představenstva náleží valné hromadě (pokud nenáleží dozorčí radě nebo za určitých podmínek soudu). Zákon o obchodních korporacích však v určitých případech daných ustanovením § 426 zakazuje akcionáři, aby vykonával své hlasovací právo. Může nastat situace a domnívám se, že tento důvod bude důvodem pro odvolání člena představenstva z vůle obchodní korporace nejčastější, kdy se bude rozhodovat o odvolání člena představenstva z důvodu, že porušil své povinnosti při výkonu funkce. V takovém případě zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 426 písm. c) zakazuje, aby akcionář vykonával své hlasovací právo.¹⁶⁸ Zdá se mi logické, že v případě, kdy se rozhoduje o odvolání určité osoby, tato osoba nemůže rozhodovat sama o sobě a je jí v tomto případě zakázáno vykonávat své hlasovací právo, aby svou vahou neprosadila své setrvání ve funkci. Je však nutné si uvědomit, že může nastat situace, kdy tato osoba své povinnosti při výkonu své funkce skutečně neporušila, přesto se o jejím odvolání rozhoduje, neboť skutečnost, zda opravdu došlo k porušení povinnosti při výkonu funkce, posuzují ostatní akcionáři. Odvolanému akcionáři následně nezbyvá nic jiného než se bránit pomocí návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady dle ustanovení § 428 zákona o obchodních korporacích.¹⁶⁹

¹⁶⁷ Viz ustanovení § 178 a násl. ZOK a ustanovení § 354 a násl. ZOK.

¹⁶⁸ Na základě ustanovení § 427 zákona o obchodních korporacích se toto omezení vztahuje i na akcionáře jednající ve shodě a neplatí v případech, kdy všichni akcionáři jednají ve shodě.

¹⁶⁹ S touto problematikou se za účinnosti obchodního zákoníku vypořádal Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 4. prosince 2007 se sp. zn. 29 Odo 453/2006. Pro případ zákazu výkonu hlasovacího práva akcionáře,

Člen voleného orgánu obchodní korporace může být odvolán ze své funkce na základě jakéhokoliv důvodu, a to i bez udání důvodu.¹⁷⁰ V souvislosti s odvoláním lze zmínit otázku účinnosti tohoto odvolání. Za účinnosti obchodního zákoníku se k této věci vyjadřoval I. Rada, který uvedl, že odvolání nabývá účinnosti okamžikem, kdy se odvolaný člen o něm dozvěděl nebo mohl dozvědět. Tento závěr dovozoval z přiměřeného použití ustanovení § 574 odst. 2 obchodního zákoníku upravující vypovězení mandátní smlouvy mandantem.¹⁷¹ K této problematice se vyjádřila i J. Pokorná, která uvedla, že pokud odvolávaný člen nebude přítomen jednání o jeho odvolání je nutné ho vyrozumět, ale okamžik zániku jeho funkce by neměl být závislý na jeho vědomosti, neboť by tak mohl tento odvolávaný člen mařit své odvolání.¹⁷² I. Rada k tomuto uvedl, že tento problém je pouze zdánlivý, neboť na pozvánce valné hromady je uvedeno, že se bude projednávat odvolání člena statutárního orgánu, a odvolávaná osoba se tak o svém odvolání dozvědět mohla.¹⁷³ Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2010 se sp. zn. 29 Cdo 2363/2010 byl však tento princip odmítnut. Nejvyšší soud v tomto usnesení uvedl, že funkce jednatele zanikne dnem, kdy valná hromada rozhodla o tomto odvolání z funkce, případně jiným pozdějším dnem, který valná hromada určila v rozhodnutí. K zániku funkce jednatele tedy nedochází až okamžikem, kdy se o svém odvolání dozvěděl. Tento soud uvedl, že z ustanovení § 66 odst. 2 obchodního zákoníku vyplývá, že na vztah mezi jednatelem a společností se přiměřeně použijí ustanovení o mandátní smlouvě, pouze však v případě, že ze zákona nevyplývá něco jiného. Odvolání jednatele upravoval obchodní zákoník v ustanovení § 125 odst. 1 písm. f). Nejvyšší soud se v tomto výkladu ustálil a na toto usnesení odkázal později i v usnesení ze dne 27. září 2011 se sp. zn. 29 Cdo 585/2010, kde se vyslovil, že „*funkce člena orgánu společnosti zaniká zásadně dnem, kdy valná hromada rozhodla o jeho odvolání z funkce (není-li v daném usnesení výslovně určeno jinak)*“. Za účinnosti zákona o obchodních korporacích se P. Hampel vyjádřil, že k odvolání

který je zároveň členem dozorčí rady, viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2011 se sp. zn. 29 Cdo 585/2010.

¹⁷⁰ Za účinnosti obchodního zákoníku Vrchní soud v Praze vydal rozhodnutí ze dne 15. 2. 2001 se sp. zn. 7 Cmo 271/2000, ve kterém se vyslovil, že pokud došlo k zániku funkcí členů představenstva akciové společnosti, rejstříkový soud má povinnost tuto změnu zapsat do obchodního rejstříku i přesto, že členové představenstva nebyli ve svých funkcích nahrazeni. Rovněž i u společností v likvidaci.

¹⁷¹ Rada, I. In.: Rada, I. a kol. op. cit. sub. 92. s. 57.

¹⁷² Pokorná, J.: Zánik funkce člena představenstva akciové společnosti. *Obchodní právo*. 2003, Roč. 12, č. 1, s. 2-10.

¹⁷³ Rada, I. In.: Rada, I. a kol. op. cit. sub. 92. s. 57.

dochází okamžikem, kdy byl odvolaný člen o odvolání obeznámen, přičemž se tak může stát, pokud se člen orgánu účastnil zasedání valné hromady nebo schůze dozorčí rady. Pokud tento člen nebyl na jednání orgánu, kde se jeho odvolání projednávalo (typicky se tak bude stát v případech jednočlenných obchodních korporacích), pak je nutné, aby tomuto členovi orgánu bylo doručeno oznámení o tom, že byl ze své funkce odvolán.¹⁷⁴ Domnívám se však, že se soudy ve svém budoucím výkladu přikloní k principu, kdy k zániku dochází okamžikem rozhodnutí příslušného orgánu (popřípadě pozdějším dnem v rozhodnutí, který tento orgán určil). Mám za to, že by obchodní korporaci nemělo být na újmu, že odvolávaný člen orgánu své odvolání záměrně maří v případech, pokud by se trvalo na podmínce, že člen orgánu musí být o svém odvolání obeznámen. Tím spíše, že nelze zasahovat do rozhodnutí příslušného orgánu o odvolání a odvolání člena je tak pouze na uvážení tohoto orgánu. Rovněž i tak, že jednatel nemá právo na to, aby ve své funkci byl ponechán a může být odvolán kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu. Výkon funkce odvolaným členem, který se bez své viny nedozvěděl o svém odvolání, by mu však neměl být na újmu (jak bylo mimo jiné uvedeno v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2010 se sp. zn. 29 Cdo 2363/2010). Pro využití této judikatury by svědčila i skutečnost, že rovněž i zákon o obchodních korporacích upravuje odvolání členů orgánu v ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) pro společnost s ručením omezeným a v ustanovení § 421 odst. 2 písm. e) pro akciovou společnost. Z ustanovení § 59 odst. 1 ZOK pak vyplývá, že se práva a povinnosti mezi členem orgánu a obchodní korporací řídí přiměřeně ustanoveními o příkazu, pokud ze zákona o obchodních korporacích nevyplývá jinak.

2.8. Odstoupení

K zániku funkce člena orgánu může docházet i z jeho vůle, a sice jeho odstoupením. Na základě ustanovení § 59 odst. 1 zákona o obchodních korporacích se na práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu použijí přiměřeně ustanovení nového občanského zákoníku o příkazu. Výjimkou pak je situace, kdy ze smlouvy o výkonu funkce plyne něco jiného a rovněž pak v případech, kdy zákon o obchodních korporacích stanoví něco jiného.¹⁷⁵ Ustanovení § 59 odst. 5 zákona

¹⁷⁴ Hampel, P. In.: Bělohávek, A. J. a kol. In.: op. cit. sub. 24. s. 1871. s. 1898.

¹⁷⁵ Ustanovení nového občanského zákoníku o správě cizího majetku se nepoužijí.

o obchodních korporacích umožňuje členu orgánu obchodní korporace, aby ze své funkce odstoupil. Odstoupení člena orgánu z výkonu funkce je jednostranným právním úkonem a nevyžaduje se, aby byl tento jednostranný právní úkon dále schvalován příslušným orgánem obchodní korporace.

Na základě ustanovení § 59 odst. 5 ZOK odstoupení člena orgánu nesmí být učiněno v době, která je pro obchodní korporaci „*nevhodná*“. Dobu, která má být pro obchodní korporaci dobou nevhodnou, dále zákon o obchodních korporacích nespécifikuje.¹⁷⁶ I. Štenglová udává jako příklad této nevhodné doby dobu, ve které obchodní korporace je vystavena silné kritice a odstoupení z funkce bez vážného důvodu by bylo možné považovat za uznání důvodnosti takové kritiky. Bude však nutné vždy zkoumat konkrétní skutečnosti daného případu.¹⁷⁷ L. Lochmannová považuje za nevhodnou dobu pro učinění odstoupení i dobu, ve které se zpracovává účetní závěrka, několik dní před povinným svoláním valné hromady či okamžik, kdy dojde k odstoupení krátce před uplynutím funkčního období všech nebo většiny členů příslušného orgánu.¹⁷⁸

Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 59 odst. 5 dispozitivně upravuje dobu, jejímž uplynutím končí výkon funkce člena orgánu. Je tak možné, aby obchodní korporace ve své společenské smlouvě (resp. stanovách) nebo smlouvě o výkonu funkce určila odchylně od zákona o obchodních korporacích dobu, jímž výkon funkce člena orgánu bude končit. V případě, že se tak nestane, výkon funkce člena orgánu bude končit uplynutím jednoho měsíce od doručení oznámení o odstoupení.¹⁷⁹ Je možné, aby výkon funkce skončil ještě dříve. Stane se tak v případě, kdy příslušný orgán schválí jiný okamžik zániku funkce, a to na žádost odstupujícího člena orgánu. Považují dispozitivnost tohoto ustanovení za vhodnou, dává totiž možnost obchodní korporaci,

¹⁷⁶ P. Čech uvádí, že v jurisdikci německého práva je v souvislosti s povinností loajality vysloven zákaz, aby člen orgánu ze své funkce odstoupil v nejméně vhodný okamžik, ve kterém obchodní korporaci hrozí škody. Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007. č. 3. s. 4.

¹⁷⁷ Štenglová, I. In: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. op. cit. sub. 27. s. 152.

¹⁷⁸ Lochmannová, L. In.: Bělohávek, A. J. a kol. op. cit. sub. 24. s. 377.

¹⁷⁹ Nově je tak stanoven jistý okamžik zániku. V obchodním zákoníku bylo v ustanovení § 66 odst. 1 určeno, že výkon funkce zanikal dnem, kdy odstoupení příslušný orgán projednal a nebo měl projednat. Tuto změnu považují z hlediska právní jistoty za velice účelnou, a to nejen z pohledu potíží, které by vznikaly v souvislosti s faktickým výkonem funkce členem, kterému jeho funkce již zanikla, ale rovněž i pro stanovení okamžiku, od kterého dne běží lhůta jednoho (resp. dvou) měsíců pro zvolení nového člena, jak vyplývá z ustanovení § 198 odst. 1 ZOK, ustanovení § 443 ZOK a dále pak ustanovení § 453 ZOK.

aby si sama určila svůj vnitřní řád tak, aby ji co nejlépe vyhovoval. Na druhou stranu obchodní korporace, která využije možnosti dispozitivnosti, však vždy musí mít na paměti ustanovení § 198 odst. 1 ZOK (resp. ustanovení § 443 ZOK a § 453 ZOK), které zakládá povinnost příslušnému orgánu obchodní korporace, aby zvolil do jednoho (resp. dvou) měsíce od odstoupení člena orgánu z funkce nového člena orgánu. Nejvyšší soud uvedl ve svém ustanovení ze dne 23. září 2003 se sp. zn. 29 Odo 181/2003, že lhůta, která běží po odstoupení člena orgánu, je zavedena nejen s ohledem na ochranu člena orgánu, ale rovněž i s ohledem na ochranu společnosti, aby se v případě, pokud člen náhle ze své funkce odstoupil, nedostala do situace, kdy bude její chod z tohoto důvodu narušen. Domnívám se, že zkrácení lhůty, která běží od doručení oznámení o odstoupení (oproti lhůtě dvou měsíců v obchodním zákoníku) na jeden měsíc, je stanovena¹⁸⁰ spíše ve prospěch odstupujících osob než ve prospěch obchodní korporace. Obchodní korporace tak bude nucena, jakmile se dozví o odstoupení orgánu, jednat velice rychle. Navíc v případě, pokud by se mělo jednat o žádosti odstupujícího člena orgánu o jiném okamžiku zániku jeho funkce, musí být valná hromada svolána do jednoho měsíce od doručení oznámení.¹⁸¹

Zákon o obchodních korporacích blíže nespécifikuje, jakým způsobem takové odstoupení z výkonu funkce je nutno oznámit. Je tak možné takové oznámení učinit na zasedání příslušného orgánu či takové odstoupení příslušnému orgánu zaslat. Za účinnosti obchodního zákoníku však bylo judikaturou dovozeno, že příslušný orgán nemá právní subjektivitu (resp. nově právní osobnost) a není tak možné adresovat odstoupení přímo orgánu společnosti.¹⁸² Nový občanský zákoník v ustanovení § 160 stanoví, že člen voleného orgánu odstupuje prohlášením došlým právnické osobě. Ustanovení § 59 odst. 5 ZOK je k tomuto ustanovení speciálním ustanovením. Otázkou zůstává, proč rovněž zákon o obchodních korporacích předepisuje shodně jako obchodní zákoník doručení odstoupení příslušnému orgánu. Vzhledem ke skutečnosti, že zákon o obchodních korporacích dává možnost, aby si způsob oznámení obchodní korporace určila sama ve své společenské smlouvě (resp. stanovách) či smlouvě o výkonu funkce, lze jen doporučit, aby obchodní korporace této možnosti využila, neboť

¹⁸⁰ S ohledem na lhůtu třiceti dnů pro svolání valné hromady akciové společnosti dle ustanovení § 406 zákona o obchodních korporacích.

¹⁸¹ Lochmannová, L. In.: Bělohávek, A. J. a kol. op. cit. sub. 24. s. 377.

¹⁸² Například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10.2.2009 se sp. zn. 29 Cdo 2863/2008.

v případě, že obchodní korporace takové možnosti využije a jasně stanoví ve své společenské smlouvě (resp. stanovách) či smlouvě o výkonu funkce, jakým způsobem je člen orgánu, který chce ze své funkce odstoupit, povinen toto odstoupení učinit, přispívá to dle mého názoru k právní jistotě.

Na základě ustanovení § 154 nového občanského zákoníku je možné, aby se členem voleného orgánu stala rovněž i právnická osoba. Ta pak musí určit fyzickou osobu, která ji bude v orgánu zastupovat. Rovněž tato fyzická osoba bude mít možnost, aby došlo k zániku její funkce z její vlastní vůle. Domnívám se však, že úprava odstoupení v ustanovení § 59 odst. 5 zákona o obchodních korporacích se na zástupce fyzickou osobu neužije, neboť vztah mezi fyzickou osobou, která je zástupcem právnické osoby zastávající výkon funkce člena voleného orgánu, se řídí ustanoveními nového občanského zákoníku o příkazu.¹⁸³ Domnívám se, že není možné na zástupce fyzickou osobu užit úpravu v ustanovení § 59 odst. 5 zákona o obchodních korporacích a trvat tak na tom, že tato fyzická osoba zástupce nemůže ze své funkce odstoupit v době, která je pro obchodní korporaci nevhodná. Zánikem funkce fyzické osoby z její vůle totiž nedojde k tomu, že by došlo k zániku funkce člena voleného orgánu, neboť jím je právnická osoba. V případě, kdy právnická osoba jako člen voleného orgánu obchodní korporace nemá svého zástupce, zastupuje na základě ustanovení § 154 nového občanského zákoníku takovou právnickou osobu její statutární orgán. Zástupce svou funkci může vykonávat rovněž i například na základě pracovní smlouvy. V takovém případě by zástupce ze své funkce odstupoval na základě ustanovení zákoníku práce a pracovní smlouvy.

¹⁸³ Viz ustanovení § 2430 a násl. nového občanského zákoníku.

2.9. Závěr – zánik funkce (člena) orgánu kapitálové obchodní společnosti

Obecným důvodem zániku funkce člena orgánu může být například smrt, zánik obchodní korporace či odpadnutí podmínek pro výkon funkce. V tomto případě dle ustanovení § 155 nového občanského zákonu funkce zaniká. Dalším významným (a dle mého názoru velice častým) ukončením funkce je uplynutí funkčního období. Zákon o obchodních korporacích předepisuje v případě akciové společnosti pro každého jednotlivého člena představenstva funkční období jeden rok a pro každého jednotlivého člena dozorčí rady tři roky. Stanovy mohou určit odlišnou délku funkčního období. K funkčnímu období členů statutárního orgánu a dozorčí rady se zákon o obchodních korporacích nevyjadřuje.

Zákon o obchodních korporacích zavedl nový způsob zániku funkce, a sice tzv. diskvalifikaci. O diskvalifikaci rozhoduje soud, a to i bez návrhu. K diskvalifikaci může dojít z důvodu přivedení obchodní korporace do úpadku či v případě opakovaného závažného porušování péče řádného hospodáře. Diskvalifikovaná osoba bude vyloučena z výkonu funkce ve všech obchodních korporacích, a to na dobu tří let. Za podmínek stanovených zákonem obchodních korporacích může soud ponechat tuto osobu ve výkonu funkce v jiné obchodní korporaci. Účelem diskvalifikace je, aby se osoby, které se výkonu své funkce neosvědčily, již dále neúčastnily na jiných obchodních korporacích.

Dalším ze způsobu ukončení funkce je ukončení funkce z vůle obchodní korporace odvoláním člena orgánu. Členy statutárního orgánu (resp. dozorčí rady, pokud je zřízena) společnosti s ručením omezeným odvolává valná hromada. Rovněž i v případě akciové společnosti jsou členové představenstva odvolávání valnou hromadou, pokud stanovami nebyla tato působnost svěřena dozorčí radě. Člen může být odvolán kdykoliv bez udání důvodu a takové odvolání je na uvážení příslušného orgánu.

K zániku funkce může dojít i z vůle člena orgánu, a sice odstoupením. Zákon o obchodních korporacích zakazuje členu orgánu, aby odstoupil v době nevhodné, nikterak však tuto dobu již dále nespécifikuje. Otázkou zůstává, proč zákon

o obchodních korporacích předepisuje, aby oznámení o odstoupení bylo doručeno příslušného orgánu (za předpokladu, že společenská smlouva, stanovy nebo smlouva o výkonu funkce neurčily jinak), když za účinnosti obchodního zákoníku bylo judikováno, že sám orgán nemá právní subjektivitu (resp. nově právní osobnost), zatímco nový občanský zákoník požaduje, aby takové oznámení bylo doručeno právnické osobě.

Závěr

Text této diplomové práce se věnoval vzniku a zániku funkce člena orgánu kapitálové obchodní korporace. Přestože cílem této diplomové práce nebylo adresátům podat srovnání účinné právní úpravy založené zákonem o obchodních korporacích s úpravou obsaženou v obchodním zákoníku, bylo na určitých místech této diplomové práce zjištěno, že právní úprava vzniku a zániku funkce člena orgánu kapitálové obchodní korporace doznala několika změn, kterými se zákonodárce snažil především odstranit rozpory ve výkladu, který poskytovala ustanovení obchodního zákoníku.

Podmínky pro výkon funkce člena orgánu nedoznaly značných změn. Velké změny, i když ne zcela úplně nové, doznalo ustanovování člena do orgánů akciové společnosti, neboť zákonem o obchodních korporacích byla zavedena možnost volby dualistického, nebo monistického systému vnitřní struktury řízení. Lze se domnívat, že tato změna přinese obchodním korporacím volnost ve volbě svého systému vnitřní struktury, která by měla vést k úsporám na organizaci těchto akciových společností. Další významnou změnou, která je v právním řádu České republiky novinkou, je možnost, aby se členem voleného orgánu stala právnická osoba, ta však musí zvolit svého zástupce, který bude splňovat podmínky k výkonu funkce a bude fyzickou osobou. Rovněž i možnost kooptace doznala změn, kdy je nově možné, aby došlo ke kooptaci i těch členů představenstva, kteří byli voleni dozorčí radou. V případě způsobů zániku funkce člena orgánu zákon o obchodních korporacích zavádí tzv. diskvalifikaci členů statutárních orgánů a osob v obdobném postavení, která byla s odchylkami převzata z britského právní úpravy. Tuto novinku v našem právním řádu považuji za velice účelnou a věřím, že by mohla vést k vylepšení současné situace, kdy jsou členy statutárních orgánů osoby, které sice splnily zákonem stanovené požadavky na výkon této funkce, ale po stránce profesní a etické se ve výkonu své funkce neosvědčily.

Zákonodárce se jistě přijetím zákona o obchodních korporacích snažil výslovně upravit ty otázky, které obchodní zákoník neupravoval vůbec, a nebo velice nejasně. Zda bude zákon o obchodních korporacích zákonem úspěšným a stane se inspirací zákonodárcům jiných právních jurisdikcí (jako český zákonodárce čerpá z právních úprav zákoníků německých, švýcarských, francouzských a do jisté míry i zákoníku britského, přestože je postaven na odlišných právních principech) nelze s jistotou

v tomto okamžiku říct, ba ani se domnívat. Přesto si myslím, že zákon o obchodních korporacích bude v mnoha případech obchodními korporacemi „vřele“ přijat, neboť je postaven na zásadě dispozitivních ustanoveních, a obchodní korporace tak má prostor pro to, aby si sama upravila svůj vnitřní řád. Lze tak uskutečnit pouze za předpokladu naplnění podmínek stanovených v ustanovení § 1 odst. 2 nového občanského zákoníku.

Na druhou stranu je třeba dodat, že již v tuto chvíli lze při aplikaci zákona o obchodních korporacích narazit na ustanovení se sporným a nejasným výkladem, jakým jsou například pojmy „*nevhodná doba*“ v souvislosti s odstoupením či „*pravidlo podnikatelského úsudku*“. Bude tak věcí soudního výkladu, jak tyto nejasnosti vyloží. Sporná je rovněž i skutečnost, do jaké míry a zda vůbec bude možné použít stávající judikaturu.

Abstrakt

Text této diplomové práce se věnoval vzniku a zániku funkce člena orgánu kapitálové obchodní korporace. V první části tohoto textu byly zmíněny podmínky pro výkon funkce člena orgánu, jakými je plná svéprávnost, podmínka bezúhonnosti a neexistence překážky provozování živnosti ve smyslu živnostenského zákona. Dále bylo zmíněno i ustanovení § 381 obchodního zákoníku, neboť se na určité případy na základě ustanovení § 779 odst. 3 zákona o obchodních korporacích užije i za současné účinné právní úpravy. Text této diplomové práce se nadále věnoval následkům nezpůsobilosti k výkonu funkce a bylo řečeno, že v takovém případě se hledí na vznik funkce, jako by se nestalo. V případě, kdy je způsobilost k výkonu funkce ztracena až po ustavení do funkce, tato funkce zaniká.

Nově se členem voleného orgánu může stát i právnická osoba. K výkonu této funkce však musí zvolit svého zástupce, který bude fyzickou osobou, a pokud takového není, právnickou osobu zastupuje její statutární orgán. Bylo upozorněno na možnost multiplikace, kdy ve statutárních orgánech budou opět právnické osoby. Text této diplomové práce se dále věnoval ustavení do funkce statutárních orgánu a dozorčích rad ve společnostech s ručením omezeným a akciových společnostech. V případě akciové společnosti je možné zvolit mezi jednostupňovou, nebo dvoustupňovou úrovní vnitřní struktury řízení.

Ke vzniku funkce dochází rovněž i v případě kooptace, ustavení náhradníků, jmenování soudem či právního nástupnictví.

Mezi důvody vedoucí k zániku výkonu funkce patří například smrt či ztráta způsobilosti k výkonu funkce. Dále pak odvolání, kdy člen orgánu může být odvolán kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu. Dalším způsobem zániku funkce je odstoupení, kdy je nově výslovně řečeno, že nelze, aby došlo k odstoupení z výkonu funkce v tzv. nevhodné době. Co je dobou nevhodnou zákon o obchodních korporacích blíže nespecifikuje. Podrobněji byl popsán nový způsob zániku funkce, a sice tzv. diskvalifikace.

Abstract

Text of this thesis deals with the creation and termination of the position of a member of the governing body of a limited company. The first part of this text sets out the conditions under which this member is legally able to perform in his position, these are full legal capacity, no record of criminal conviction and there are no obstacles to undertaking a trade in the meaning of the Act No. 455/1991 Coll. The text also mentions the provisions § 381 of the Commercial Code, for it still applies on some cases on behalf of the provision § 779, paragraph 3 of the Act on Business Corporations. This text of this thesis continues to deal with the consequences of incapacity to perform in this position and states that in this case, the creation of such position is seen, as if it never happened. In the case of capacity to perform in a position being lost after the position was created, the position terminates.

Newly, a legal entity can become a member of an elective organ. However, to perform in this position, they have to choose a natural person as their representative. If there is no representative, the legal entity is represented by a member of board of directors or a company director. There were warnings of a possibility of multiplication, as there may be legal entities in such statutory bodies. Further, text of this thesis deals with the appointment of a statutory body and a board of supervisors in a limited liability company or a joint-stock company. In the case of a joint-stock company, there is a possibility of choice between a one or two stage of internal management structure.

Creation of a position also occurs in the case of co-optation, appointment of substitutes or appointment by the court or legal succession.

Reasons for the termination of a position are f. e. death or loss of legal capacity to perform in such position. Other cases include removal, as a member may be removed from their position at any time and for whatever reason, or the member of the organ can terminate his office on his own, where there is newly stated that the member can not resign in a time of a "bad" situation for the business corporation. A meaning to this uncertain concept is not established by the Act on Business Corporations. There was a new manner of position termination described, which is disqualification.

Seznam českých právních předpisů

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 13.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 19.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 17.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 2.2.2014]. Dostupné z <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 10.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 10.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Zákon č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 10.1.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

Seznam české literatury

Monografie

- BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl I. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
- BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Díl II. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
- DĚDIČ, Jan. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 1.vydání. III. Díl, Praha: Polygon. 2002. ISBN 80-7273-071-1.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.
- HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-923-9.
- HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn*. Praha: Nakladatelství Auditorium, 2010. ISBN 978-80-87284-11-7.
- HEJDA, Jan; ČÁP, Zdeněk; JAHELKA, Petr; JOSKOVÁ, Lucie; VANĚČKOVÁ, Veronika. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2013. ISBN 978-80-7201-917-5.
- CHROMÁ, Marta. *Anglicko český právní slovník. English Czech Law Dictionary*. 2.vydání. Český Těšín: LEDA, spol. s.r.o., 2004. ISBN 80-85927-25-X.
- PELIKÁNOVÁ, Irena.; ČERNÁ, Stanislava. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva*. II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-149-8.
- RADA, Ivan a kol. *Jednatelé s.r.o., představenstvo a.s.* 2. vyd. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-55-6.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav.; DEVEROVÁ, Lenka. a kol. *Právní osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-445-2.

- ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-480-3.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář*. 13. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-354-7.

Články

- BROULÍK, Jan. Kooptace člena dozorčí rady. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 11-12. s. 319. ISSN 1213-5313.
- ČECH, Petr. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013. č. 11. s. 34. ISSN 1210-4817.
- ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007. č. 3. s. 4. ISSN 1210-4817.
- ČECH, Petr. A.s. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012. č. 5. s. 24. ISSN 1210-4817.
- ČECH, Petr. Souběhy funkcí zpět do neznáma. *Právní rádce*. 2013. č. 10. s. 28. ISSN 1210-4817.
- DĚDIČ, Jan.; LASÁK, Jan. Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace-vybrané otázky (1.část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č.11-12. s. 305. ISSN 1213-5313.
- DĚDIČ, Jan.; LASÁK, Jan. Právnícká osoba jako člen orgánu obchodní korporace-vybrané otázky (2.část). *Obchodněprávní revue*. 2014. č.1. s.1. ISSN 1213-5313.
- DĚDIČ, Jan.; LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č. 3. s. 65. ISSN 1213-5313.
- DĚDIČ, Jan.; LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013. č. 4. s. 97. ISSN 1213-5313.
- HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 2011. č. 12. s. 351. ISSN 1213-5313.

- HAVEL, Bohumil. *Glosa o svobodě. Co se starými? A jak s novými?* 2013. [cit. 19.12.2013]. Dostupné z <http://www.epravo.cz/top/clanky/glosa-o-svobode-co-se-starymi-soubehy-a-jak-s-novymi-92537.html>.
- LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012. č. 12, s. 46. ISSN 1213-5313.
- POKORNÁ, Jarmila. Zánik funkce člena představenstva akciové společnosti. *Obchodní právo*, Praha: Prospektrum, 2003, Roč. 12, č. 1, s. 2-10. ISSN 1210-8278.
- POSPÍŠIL, Daniel. *Kodeterminace: Mohou být zaměstnanci po rekodifikaci stále zastoupeni v dozorčích radách?* 2014 [cit. 12.2.2014]. Dostupné z <https://www.obczan.cz/clanky/kodeterminace-mohou-byt-zamestnanci-po-rekodifikaci-stale-zastoupeni-v-dozorcich-radach>.
- PRIELOŽNÝ, Milan. Diskvalifikace (nejen) člena statutárního orgánu po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012. č. 10. s. 24. ISSN 1210-4817.
- VRBA, Milan.; ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*. 2012. č. 10. s. 360. ISSN 1210-6410.

Seznam české judikatury

- Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 1. 2006 se sp. zn.: 22 Ca 137/2004-24. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2003 se sp. zn.: 6 A 128/2002-52. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011 se sp. zn.: 29 Cdo 4154/2010. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 2. 2009 se sp. zn.: 7 Cmo 530/2008. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 15.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 11. 2007 se sp. zn.: 7 Cmo 155/2007. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 1.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Vrchního soudu V Praze ze dne 15. 2. 2001 se sp. zn.: 7 Cmo 271/2000. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2010 se sp. zn.: 29 Cdo 3718/2009. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 20.12.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2009 se sp. zn.: 29 Cdo 2008/2007. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 10.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2009 se sp. zn.: 29 Cdo 2863/2008. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 20.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2007 se sp. zn.: 29 Odo 453/2006. [cit. 18.1.2014]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010 se sp. zn.: 29 Cdo 2363/2010. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 22.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011 se sp. zn.: 29 Cdo 585/2010. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 22.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2003 se sp. zn.: 29 Odo 181/2003. In.: Beck – online. [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 25.1.2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

Seznam zahraničních předpisů

- Companies Act 2006 [cit. 10.11.2013] dostupné z <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.
- Companies Directors Disqualification Act 1986 [cit. 12.1.2014] dostupné z <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/46/contents>.

Seznam zahraniční literatury

Monografie

- DIGNAM, Alan; LOWRY, John. *Company Law*. 6.ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-957701-9.
- FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen W.; RYAN, Christopher L. *Mayson, French & Ryon on Company Law*. 25. ed. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-954705-0.
- GOWER, L.C.B. aj. *Gower and Davies's Principles of Modern Company Law*. 8.ed. London: Sweet & Maxwell, 2008. ISBN 9780421949003.
- KELLY, David; HAYWARD, Ruth; HAMMER, Ruby; HENDY, John. *Business Law*. 6. ed. Oxon, New York: Routledge, 2011. ISBN 978-0-415-58366-4.
- MORSE, Geoffrey. *Charlesworth & Morse, Company Law*. 15.ed. London: Sweet & Maxwell, 1996. ISBN 0421 53070 7.
- SEALY, L.; WORTHINGTON, S. *Cases and Material on Company Law*. 8.ed. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-929842-6.
- SIME, Stuart; TAYLOR, Margot. *Company Law in Practice*. 8.ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-957918-1.

Seznam zahraniční judikatury

- RE Sevenoaks Stationers (Retail) Ltd [1991] Ch 164 (Court of Appeal). In.: Westlaw UK [právní informační systém]. Westlaw UK Nakladatelství Sweet & Maxwell [cit. 15.1.2014].
- Secretary of State for Trade and Industry v Carr [2006] EWHC 2110, [2006] All ER (D)59. In.: Westlaw UK [právní informační systém]. Westlaw UK Nakladatelství Sweet & Maxwell [cit. 15.1.2014].

Seznam použitých zkratk

- NOZ

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

- ZOK

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Nakladatelství C.H.Beck [cit. 8.11.2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>.

- CDDA

Companies Directors Disqualification Act 1986 [cit. 12.1.2014]. Dostupné z <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/46/contents>.

Klíčová slova

Vznik funkce, zánik funkce, kooptace, diskvalifikace, odstoupení, odvolání.

Key word

Creation of position, termination of position, cooptation, disqualification, resignation, removal.